

ZASADY BEZPIECZNEJ REKRUTACJI W SZKOLE PODSTAWOWEJ IM. MARII KONOPNICKIEJ W PRYZYTAJNI

1. Dyrektor szkoły, przed zatrudnieniem pracownika w szkole, dąży do jak najlepszej weryfikacji kwalifikacji kandydata/kandydatki, w tym stosunku do wartości podzielanych przez szkołę, takich jak ochrona praw dzieci i szacunek do ich godności.
2. Dyrektor szkoły dba o to, by osoby przez niego zatrudnione (w tym osoby pracujące na podstawie umowy zlecenie oraz wolontariusze/stażyści) posiadały odpowiednie kwalifikacje do pracy z dziećmi w szkole oraz nie stanowiły dla nich zagrożenia.
3. W trakcie rekrutacji należy uzyskać od kandydata/kandydatki:
 - 1) dane osobowe, potwierdzone sprawdzeniem dokumentu tożsamości:
 - a) imię (imiona) i nazwisko,
 - b) datę urodzenia,
 - c) dane kontaktowe osoby zatrudnianej,
 - 2) informacje dotyczące:
 - a) kwalifikacji zawodowych,
 - b) przebiegu dotychczasowego zatrudnienia.
4. W każdym przypadku dyrektor szkoły musi posiadać dane pozwalające zidentyfikować osobę przez niego zatrudnioną, niezależnie od podstawy zatrudnienia.
5. W celu uzyskania dodatkowych informacji dyrektor szkoły może wystąpić do kandydata / kandydatki o przedstawienie referencji z poprzednich miejsc zatrudnienia lub podanie kontaktu w celu pozyskania referencji. Niepodanie tych danych w świetle obowiązujących przepisów nie powinno rodzić dla tej osoby negatywnych konsekwencji w postaci np. odmowy zatrudnienia, wyłącznie w oparciu o te podstawę. Placówka nie może samodzielnie prowadzić tzw. screeningu osób ubiegających się o pracę, gdyż ograniczają ją w tym zakresie przepisy ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych (RODO) oraz kodeksu pracy.
6. Dyrektor szkoły przed zatrudnieniem ma obowiązek sprawdzić, czy kandydat/kandydatka figuruje w **Rejestrze Sprawców Przepędzonych na Tle Seksualnym**:
 - 1) rejestr z dostępem ograniczonym,
 - 2) rejestr osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15. wydała postanowienie o wpisie w rejestrze. Rejestr dostępny jest na stronie *rps.ms.gov.pl*,
 - 3) rejestr publiczny.

7. Aby sprawdzić osobę w Rejestrze dyrektor szkoły potrzebuje następujących danych kandydata/kandydatki:
 - 1) imię i nazwisko,
 - 2) data urodzenia,
 - 3) nazwisko rodowe,
 - 4) imię ojca,
 - 5) imię matki.
8. Sprawdzenie w rejestrze sprawców dokumentuje się wydrukiem informacji zwrotnej wygenerowanej z rejestru, a figurowanie w rejestrze wyklucza możliwość zatrudnienia kandydata.
9. Wydruk z rejestru przechowuje się w aktach osobowych pracownika lub analogicznej dokumentacji dotyczącej wolontariusza lub osoby zatrudnionej w oparciu o umowę cywilnoprawną.
10. Kandydata/kandydatka przekłada dyrektorowi szkoły informację z **Krajowego Rejestru Karnego** o niekaralności w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 172 oraz z 2022 r. poz. 2600), lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego.
11. Rodzice, którzy sprawują opiekę nad dziećmi np. w czasie wycieczek, są zobowiązani do przedłożenia informacji z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności i Rejestru Sprawców przestępstw na Tle seksualnym.
12. Osoby odwiedzające szkołę np. rodzice, dziadkowie, aktorzy, tancerze prowadzący warsztaty z dziećmi, itp. nie przekładają dyrektorowi szkoły informacji z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności, ponieważ bezpośredni nadzór nad dziećmi w czasie ich pobytu w placówce sprawuje nauczyciel i/lub opiekun.
13. Jeżeli osoba zatrudniana posiada obywatelstwo inne niż polskie przedkłada pracodawcy:
 - 1) **informację z rejestru karnego państwa** obywatelstwa - uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi,
 - 2) **oświadczenie o państwie/ach zamieszkiwania** w ciągu ostatnich 20 lat, jeśli są to kraje inne niż Rzeczypospolita Polska i państwo obywatelstwa, złożone pod rygorem odpowiedzialności karnej oraz jednocześnie przedkłada pracodawcy **informacje z rejestrów karnych tych państw** uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi,
14. Jeżeli prawo państwa, z którego ma być przedłożona informacja o niekaralności nie przewiduje wydawania takiej informacji lub nie prowadzi rejestru karnego, wówczas kandydat/ kandydatka składa pod rygorem odpowiedzialności karnej oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem,

że nie była prawomocnie skazana w tym państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec niej innego orzeczenia, w którym stwierdzono iż dopuściła się takich czynów zabronionych, oraz że nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy, stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.

15. Oświadczenia są składane pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: *„Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.* Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.
16. Jeśli zatrudnienie przebiega w oparciu o ustawę z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2023 r. poz. 984, z późn. zm.) – wymagane jest przedłożenie przez pracownika pedagogicznego informacji o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego oraz sprawdzenie przez dyrektora, czy dana osoba nie figuruje w Rejestrze Orzeczeń Dyscyplinarnych.
17. Osoba przyjęta na stanowisko związane z pracą z dziećmi musi złożyć następujące oświadczenia:
 - 1) oświadczenie o zapoznaniu się ze standardami ochrony dzieci i zobowiązaniu do ich przestrzegania,
 - 2) oświadczenie o krajach zamieszkania w ciągu ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczypospolita Polska,
18. Oświadczenia zostają włączone do akt osobowych pracowników, a w przypadku ich braku dołączone do umowy cywilnoprawnej.
19. Brak zgody na podpisanie któregokolwiek dokumentu wymienionego powyżej uniemożliwi nawiązanie z kandydatem/kandydatką jakiegokolwiek stosunku prawnego (zawarcie umowy o pracę/współpracy). Formularz oświadczenia:

**OŚWIADCZENIE O NIEKARALNOŚCI ORAZ DO CELÓW WERYFIKACJI OSÓB
W REJESTRZE SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW NA TLE SEKSULANYM**

.....
(miejsowość, data)

Szkoła Podstawowej im. Marii Konopnickiej
42-141 Przystajń, ul. Szkolna 9

Dane osobowe niezbędne do weryfikacji w Rejestrze	
Imię	
Nazwisko	
Nazwisko rodowe	

Oświadczam, że ww. dane osobowe są aktualne. Przyjmuję do wiadomości, że jestem zobowiązany do poinformowania Dyrektora szkoły o zmianie danych osobowych. Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Ja niżej podpisana/y oświadczam, że nie byłam/em skazana/y za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej, obyczajności i przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę małoletniego. Nie toczy się też przeciwko mnie żadne postępowanie karne ani dyscyplinarne w tym zakresie. Do w/w oświadczenia załączam zaświadczenie o niekaralności.

Ponadto oświadczam, że zapoznałam/-em się z zasadami ochrony małoletnich obowiązującymi w Szkole Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Przystajni i zobowiązuje się do ich przestrzegania.

.....
(data, czytelny podpis)

Oświadczam, iż zapoznałem/am się z informacją o przetwarzaniu danych osobowych.

.....
(data, czytelny podpis)

Informacja o przetwarzaniu danych osobowych

Wypełniając obowiązek prawny uregulowany zapisami art. 13 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urząd. Unii Europ. z dnia 04.05.2016 r. L 119/1) (dalej jako „RODO”), informujemy, że:

1. Administratorem danych osobowych uczniów i ich opiekunów prawnych jest Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej reprezentowana przez Dyrektora Szkoły z siedzibą w Przystajni, ul. Szkolna 9, 42-141 Przystajń (dalej jako Administrator). Dane kontaktowe: adres e-mail: szkola@spprzystajn.pl tel. 34 319 12 01.
2. W sprawach związanych z przetwarzaniem Pani/a danych osobowych można skontaktować się z wyznaczonym u Administratora inspektorem ochrony danych za pomocą poczty elektronicznej: e-mail: zkido@onet.pl
3. Pani/Pana dane osobowe przetwarzane są w celu weryfikacji osób w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym.
4. Podstawą prawną przetwarzania jest obowiązek prawny ciążyący na Administratorze w myśl art. 6 ust. 1 lit. c RODO w szczególności w związku z ustawą z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r., poz. 1304) oraz rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 lipca 2017 r. w sprawie trybu, sposobu i zakresu uzyskiwania i udostępniania informacji z Rejestru z dostępem ograniczonym oraz sposobu zakładania konta użytkownika (Dz. U. z 2017 r. poz. 1561) oraz spełnienia wymagań związanych z archiwizacją.
5. Podanie danych osobowych jest niezbędne do realizacji celu.
6. Administrator udostępni Pani/Pana dane osobowe, jeśli będzie się to wiązało z realizacją uprawnienia bądź obowiązku wynikającego z przepisu prawa. Odbiorcami danych osobowych będą ponadto podmioty świadczące na rzecz Administratora usługi w zakresie utrzymania systemów informatycznych.
7. Pani/Pana dane osobowe będą przetwarzane przez okres niezbędny do realizacji ww. celu z uwzględnieniem okresu w przechowywania określonych w przepisach odrębnych, w tym przez okres niezbędny do archiwizacji.
8. Przysługuje Pani/Panu prawo: a) dostępu do treści swoich danych osobowych, żądania ich sprostowania lub usunięcia, na zasadach określonych w art. 15 – 17 RODO. W celu skorzystania z prawa należy skontaktować się z Administratorem lub Inspektorem Ochrony Danych, korzystając ze wskazanych wyżej danych kontaktowych. b) wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych (ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa).
9. W trakcie przetwarzania danych osobowych nie dochodzi do wyłącznie zautomatyzowanego podejmowania decyzji ani do profilowania, o których mowa w art. 22 ust. 1 i 4 RODO. Oznacza to, że żadne decyzje dotyczące osób, których dane dotyczą nie będą zapadać wyłącznie automatycznie oraz nie stosuje się ich profilowania. str. 30 Administrator nie będzie przekazywać danych osobowych do państwa trzeciego lub organizacji międzynarodowej.

OŚWIADCZENIE O KRAJACH ZAMIESZKANIA

.....

(imię i nazwisko)

.....

(miejscowość i data)

.....

(stanowisko)

Oświadczenie

Oświadczam, że w okresie ostatnich 20 lat zamieszkałem/am w następujących państwach, innych niż Rzeczpospolita Polska i państwo obywatelstwa:

1. 2. 3.

jednocześnie przekładam informacje z rejestrów karnych tych państw uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi.

Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.

.....

(podpis)

OŚWIADCZENIE O ZAPOZNANIU SIĘ ZE STANDARDAMI OCHRONY DZIECI

Ja niżej podpisany(-a) oświadczam, że zapoznałem(-am) się z dokumentacją wchodzącą w skład Standardów Ochrony Małoletnich obowiązującą w Szkole Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Przystajni i przyjmuję ją do realizacji.

.....
(data, podpis)

Administratorem danych osobowych jest Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej reprezentowana przez Dyrektora Szkoły z siedzibą w Przystajni, ul. Szkolna 9, 42-141 Przystajń (dalej jako Administrator). Dane kontaktowe: adres e-mail: szkola@spprzystajni.pl tel. 34 319 12 01. W sprawach związanych z przetwarzaniem Pani/a danych osobowych można skontaktować się z wyznaczonym u Administratora inspektorem ochrony danych za pomocą poczty elektronicznej: e-mail: zkido@onet.pl. Dane osobowe przetwarzane będą w celu zapewnienia stosowania standardów ochrony małoletnich (art. 6 ust. 1 lit c w związku z obowiązkiem prawnym ciążącym na administratorze) przez okres zatrudnienia oraz czas archiwizacji dokumentacji. Posiada Pani/Pan prawo dostępu do treści danych, sprostowania, usunięcia, a także prawo wniesienia skargi Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych. Podanie danych osobowych jest dobrowolne. Dane nie będą podlegały automatycznemu profilowaniu. Dane nie będą podlegały transferowi do Państw Trzecich ani automatycznemu podejmowaniu decyzji.

**ZASADY ZAPEWNIAJĄCE BEZPIECZNE RELACJE MIĘDZY DZIECKIEM
A PERSONELEM, A W SZCZEGÓLNOŚCI ZACHOWANIA NIEDOZWOLONE WOBEC
DZIECI.**

I. Relacje personelu szkoły z dziećmi

Naczelną zasadą wszystkich czynności podejmowanych przez personel szkoły jest działanie dla dobra ucznia i w jego najlepszym interesie. Traktowanie dziecka z szacunkiem, uwzględniając jego godność i potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie przemocy wobec ucznia w jakiegokolwiek formie. Realizując te cele, personel szkoły działa w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych instytucji oraz swoich kompetencji. Zasady bezpiecznych relacji obowiązują wszystkich pracowników, stażystów i wolontariuszy. Znajomość i zaakceptowanie zasad, potwierdza się podpisując oświadczenie.

II. Komunikacja i równe traktowanie dzieci.

1. W komunikacji z dzieckiem pracownik szkoły zobowiązany jest do:

- 1) utrzymywania profesjonalnej relacji z dziećmi, reagowania względem nich w sposób niezagrażający, adekwatny do sytuacji, bezpieczny, uzasadniony i sprawiedliwy wobec innych dzieci,
- 2) słuchania uważnie dzieci i udzielania im odpowiedzi adekwatnych do wieku i danej sytuacji,
- 3) reagowania w sposób adekwatny do sytuacji i możliwości psychofizycznych dziecka, w tym dostosowanie poziomu komunikacji do ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnego,
- 4) informowania dziecka o podejmowanych wobec niego decyzjach, biorąc pod uwagę jego oczekiwania,
- 5) zachowania cierpliwości i szacunku, okazując zainteresowanie, wsparcie i gotowość do rozmowy,
- 6) szanowania prawa do prywatności, jeśli konieczne jest odstępianie od zasady poufności, aby chronić ucznia, należy wyjaśnić mu to najszybciej jak to możliwe,
- 7) jeśli pojawi się konieczność porozmawiania z uczniem na osobności, należy zostawić uchylone drzwi do pomieszczenia i zadbać, aby być w zasięgu wzroku innych, można też poprosić drugiego pracownika o obecność podczas takiej rozmowy,

8) zapewnienia uczniów, że jeżeli czują się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, wobec konkretnego zachowania czy słów mogą o tym powiedzieć nauczycielowi, pracownikowi szkoły lub wskazanej osobie i mogą oczekiwać odpowiedniej reakcji i/lub pomocy.

2. Pracownikowi zabrania się:

- 1) stosowania wobec ucznia przemocy w jakiegokolwiek formie, w tym stosowanie kar fizycznych, wykorzystywania relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby),
- 2) zawstydzania, upokarzania, lekceważenia i obrażenia ucznia,
- 3) podnoszenia głosu, krzyczenia na uczniów, wywoływania u nich lęku,
- 4) ujawniania informacji wrażliwych dotyczących ucznia wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych uczniów. Obejmuje to wizerunek ucznia, informacje o jego/jej sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej,
- 5) zachowywania się w obecności uczniów w sposób niestosowny. Obejmuje to używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, czynienie obraźliwych uwag, nawiązywanie w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej.

III. Działania z dziećmi i młodzieżą

1. Pracownik szkoły zobowiązany jest:

- 1) doceniać i szanować wkład uczniów w podejmowane działania,
- 2) aktywnie angażować uczniów i traktować równo bez względu na płeć, orientację seksualną, sprawność/niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy, religijny i światopogląd,
- 3) uwzględniać potrzeby uczniów oraz dostosowywać wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb rozwojowych i możliwości psychofizycznych uczniów, w tym dostosować metody i formy pracy dla ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, ucznia niepełnosprawnego i zdolnego,
- 4) unikać faworyzowania uczniów.

2. Pracownikowi zabrania się:

- 1) nawiązywania z uczniem jakichkolwiek relacji romantycznych lub seksualnych, składania mu propozycji o nieodpowiednim charakterze, obejmuje to także seksualne komentarze, żarty, gesty oraz udostępnianie uczniom treści erotycznych i pornograficznych, bez względu na ich formę,
- 2) utrwalania wizerunku ucznia (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb prywatnych. Dotyczy to także umożliwienia osobom trzecim utrwalenia wizerunków uczniów, jeśli dyrekcja nie została o tym poinformowana, nie wyraziła na to zgody i nie uzyskała zgód rodziców/opiekunów prawnych oraz samych uczniów,

- 3) proponowania uczniom alkoholu, wyrobów tytoniowych, nielegalnych substancji, jak również używania ich w obecności uczniów,
 - 4) przyjmowania pieniędzy, prezentów od ucznia, rodziców/opiekunów ucznia,
 - 5) wchodzenia w relacje jakiegokolwiek zależności wobec ucznia lub rodziców/opiekunów ucznia, zachowywania się w sposób mogący sugerować innym istnienie takiej zależności i prowadzący do oskarżeń o nierówne traktowanie bądź czerpanie korzyści majątkowych i innych. Nie dotyczy to okazjonalnych podarków związanych ze świętami w roku szkolnym, np. kwiatów, prezentów składkowych czy drobnych upominków.
3. Wszystkie ryzykowne sytuacje, które obejmują zauroczenie uczniem przez pracownika lub pracownikiem przez ucznia, muszą być raportowane dyrekcji. Każdy pracownik, który jest świadkiem takich sytuacji jest zobowiązany reagować stanowczo, ale z wyczuciem, aby zachować godność osób zainteresowanych.

IV. Kontakt fizyczny z dziećmi i młodzieżą

1. Fizyczny kontakt z uczniem może być stosowny jeśli spełnia zasady bezpiecznego kontaktu – tylko i wyłącznie, jeśli jest odpowiedzią na potrzeby ucznia w danym momencie, uwzględnia wiek dziecka, etap rozwojowy, płeć, kontekst kulturowy i sytuacyjny. Należy kierować się zawsze swoim profesjonalnym osądem, słuchając, obserwując i odnotowując reakcję ucznia, pytając o jego zgodę na kontakt fizyczny (np. przytulenie) i zachowując świadomość, że nawet przy jego dobrych intencjach taki kontakt może być błędnie zinterpretowany przez dziecko lub osoby trzecie.
2. Każde przemocowe działanie wobec ucznia jest niedopuszczalne. Nie wolno bić, szturczać, popychać ani w jakikolwiek sposób naruszać integralności fizycznej, nigdy nie wolno dotykać ucznia w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny.
3. Podczas dłuższych niż jednodniowe wyjazdów i wycieczek niedopuszczalne jest spanie z uczniem w jednym łóżku lub w jednym pokoju.
4. Należy zachować szczególną ostrożność wobec dzieci, które doświadczyły nadużycia i krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania. Takie doświadczenia mogą czasem sprawić, że będzie on dążył do nawiązania niestosownych bądź nieadekwatnych fizycznych kontaktów z dorosłymi, w takich sytuacjach pracownik powinien reagować z wyczuciem, stanowczo i pomóc dziecku zrozumieć znaczenie osobistych granic.
5. Kontakt fizyczny z uczniem nigdy nie może być niejawnym bądź ukrywanym, wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy.
6. Jeśli pracownik będzie świadkiem jakiegokolwiek z wyżej opisanych zachowań i/lub sytuacji ze strony innych dorosłych lub uczniów, zobowiązany jest zawsze poinformować o tym osobę

odpowiedzialną (np. nauczyciela, dyrektora i/lub postępować zgodnie z obowiązującą procedurą interwencji).

V. Kontakt poza godzinami pracy

1. Kontakt z uczniami odbywa się wyłącznie w godzinach pracy szkoły i dotyczy celów edukacyjnych lub wychowawczych.
2. Jeżeli istnieje potrzeba nawiązania kontaktu z dzieckiem, jego rodzicem/opiekunem poza godzinami pracy, należy to uczynić przy wykorzystaniu dziennika elektronicznego, służbowego e-maila lub telefonu służbowego.
3. Jeżeli istnieje potrzeba spotkania z uczniami poza godzinami pracy, należy poinformować o tym dyrekcję i uzyskać zgodę rodziców małoletniego ucznia.
4. W przypadku gdy konieczność spotkania z dzieckiem wynika z podejrzenia, że zagrożone jest dobro dziecka, można odstąpić od uzyskania zgody rodzica, natomiast należy bezwzględnie uzyskać zgodę dyrektora szkoły.
5. W przypadku zagrożenia dobra dziecka, należy podjąć działania mające na celu zabezpieczenia bezpieczeństwa dziecka oraz niezwłocznie sporządzić notatkę służbową z opisem zdarzenia i przekazać ją osobie odpowiedzialnej za ochronę dzieci oraz dyrekcji placówki.
6. Pracownikowi nie wolno zapraszać dzieci do swojego miejsca zamieszkania ani spotykać się z nimi poza godzinami pracy. Obejmuje to także kontakty z uczniami poprzez prywatne kanały komunikacji (prywatny telefon, e-mail, komunikatory, profile w mediach społecznościowych).
7. Jeśli zachodzi taka konieczność, właściwą formą komunikacji z dziećmi i ich rodzicami lub opiekunami poza godzinami pracy są kanały służbowe (dziennik elektroniczny, e-mail, telefon służbowy).
8. Utrzymywanie relacji towarzyskich lub rodzinnych (jeśli dzieci i rodzice/opiekunowie dzieci są osobami bliskimi wobec pracownika) wymaga zachowania poufności wszystkich informacji dotyczących innych dzieci, ich rodziców oraz opiekunów.

VI. Bezpieczeństwo online

1. Pracownik szkoły powinien być świadomy cyfrowych zagrożeń i ryzyka wynikającego z rejestrowania swojej prywatnej aktywności w sieci przez aplikacje i algorytmy, a także własnych działań w Internecie. Dotyczy to „lajkowania” określonych stron, korzystania z aplikacji randkowych, na których można spotkać uczniów/uczennice, obserwowania określonych osób/stron w mediach społecznościowych i ustawień prywatności kont, z których korzysta. Jeśli profil pracownika jest publicznie dostępny, to również uczniowie i ich rodzice/opiekunowie mają wgląd w cyfrową aktywność pracownika.

2. Pracownikowi zabrania się nawiązywania kontaktów z uczniami i uczennicami poprzez przyjmowanie bądź wysyłanie zaproszeń w mediach społecznościowych.
3. Pracownik zobowiązany jest wyłączać lub wyciszać osobiste urządzenia elektroniczne w trakcie lekcji oraz wyłączyć na terenie szkoły funkcjonalność Bluetooth, za wyjątkiem sytuacji niezbędnych do realizacji celów edukacyjnych i służbowych.

VII. Ochrona dziecka

1. W przypadku pracy z dzieckiem, które doświadczyło krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania, które stara się nawiązać bliskie relacje, należy zachować ostrożność i dystans w celu ochrony dziecka. Zawsze należy w sposób jasny, zrozumiały i dostosowany do etapu rozwoju dziecka tłumaczyć dziecku granice relacji pracownik - dziecko.
2. W sytuacji podejrzenia lub ujawnienia krzywdzenia zawsze należy stworzyć dziecku możliwość wypowiedzenia się, przedstawienia swojego zdania/opinii, pamiętając, że może to być dla dziecka pierwsza i jedyna rozmowa (dziecko może już nie podjąć więcej prób poszukiwania wsparcia). Szczególnie ważne jest, by:
 - 1) wyrazić swoją troskę poprzez deklarację, że się dziecku wierzy,
 - 2) zapewnić dziecko, że podjęło właściwą decyzję inicjując rozmowę o doznanej krzywdzie,
 - 3) wyjaśnić dziecku, że nie jest winne zaistniałej sytuacji,
 - 4) jednoznacznie negatywnie oceniać każdą formę przemocy, dając wyraźny sygnał, że jest ona niedopuszczalna i należy jej zapobiegać i ją powstrzymać,
 - 5) należy odpowiednio poinformować dziecko, że jego sprawą zajmą się inne odpowiednie osoby, jak również udzielić mu informacji, że podjęte zostaną działania zapewniające mu bezpieczeństwo.

VIII. Czynności pielęgnacyjne i higieniczne

Podczas czynności pielęgnacyjnych, higienicznych i związanych z ochroną zdrowia dziecka kontakt fizyczny z nim należy ograniczyć do czynności niezbędnych, adekwatnych do wieku i rozwoju dziecka. Należy przeprowadzać je w taki sposób, aby nie przebywać z dzieckiem na osobności bez możliwości kontroli innych osób.

Załącznik nr 3.

ZASADY ZAPEWNIAJĄCE BEZPIECZNE RELACJE DZIECKO – DZIECKO, W TYM ZACHOWANIA NIEDOZWOLONE.

1. Podstawową zasadą relacji między dziećmi jest działanie z szacunkiem, uwzględniające godność i potrzeby innych uczniów, tworzenie atmosfery życia szkolnego, które promuje tolerancję i poczucie odpowiedzialności za swoje zachowanie.
2. Uczniowie angażowani są w działania, w których mają możliwość aktywnego uczestniczenia, podejmowania współdziałania i rozwijania podejścia zespołowego, w tym kształtującego pozytywne relacje z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
3. Każdy pracownik zna i monitoruje stosowanie zasad bezpiecznych relacji dziecko–dziecko ustalone w szkole.
4. Dzieci uczęszczające do szkoły znają i stosują zasady bezpiecznych relacji dziecko-dziecko.
5. Treść zasad bezpiecznych relacji dziecko – dziecko wypracowano z uwzględnieniem specyfiki szkoły oraz potrzeb i możliwości dzieci w niej przebywających.
6. Treść zasad bezpiecznych relacji między dziećmi może być zmieniana w każdym momencie na wniosek dzieci i z ich udziałem.
7. Ewaluacja i weryfikacja zasad bezpiecznych relacji między dziećmi odbywa się stosownie do potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na rok.
8. Zasady bezpiecznych relacji między dziećmi w szkole:
 - 1) każde dziecko ma prawo do życia i przebywania w bezpiecznym środowisku, także w szkole,
 - 2) nauczyciele i personel chronią dzieci i zapewniają im bezpieczeństwo,
 - 3) dzieci mają obowiązek przestrzegania zasad i norm, zgodnie z obowiązującymi procedurami,
 - 4) dzieci uznają prawo innych do odmienności ze względu na: pochodzenie etniczne, geograficzne, narodowe, religię, status ekonomiczny, cechy rodzinne, wiek, płeć, cechy fizyczne, niepełnosprawność. Nie naruszają praw innych dzieci, nikogo nie dyskryminują ze względu na jakąkolwiek jego odmiennosc,
 - 5) zachowanie i postępowanie dzieci wobec kolegów/innych osób nie narusza ich poczucia godności/ wartości osobistej,
 - 6) kontakty między dziećmi cechuje uprzejmość, życzliwość, wolny od wulgaryzmów język, zachowanie wysokiej kultury osobistej np. używanie zwrotów grzecznościowych typu: proszę, dziękuję, przepraszam,
 - 7) dzieci akceptują i szanują siebie nawzajem,

- 8) dzieci okazują zrozumienie dla trudności i problemów kolegów/koleżanek i oferują im pomoc, nie kpią, nie szydzą z ich słabości, nie wyśmiewają, nie krytykują,
 - 9) w kontaktach między sobą dzieci nie zachowują się prowokacyjnie,
 - 10) kontakt fizyczny między dziećmi np. przytulenie, głaskanie, łaskotanie odbywa się zawsze na podstawie udzielenia zgody przez dziecko,
 - 11) dzieci mają prawo do własnych poglądów, ocen i spojrzenia na świat oraz wyrażania ich, pod warunkiem, że sposób ich wyrażania wolny jest od agresji i przemocy oraz nikomu nie wyrządza krzywdy,
 - 12) bez względu na powód, agresja i przemoc fizyczna, słowna lub psychiczna wśród dzieci nie może być przez nich akceptowana lub usprawiedliwiana. Dzieci nie mają prawa stosować z jakiegokolwiek powodu słownej, fizycznej i psychicznej agresji i przemocy wobec swoich koleżanek i kolegów,
 - 13) jeśli dziecko jest świadkiem stosowania przez inne dziecko jakiegokolwiek formy agresji lub przemocy, ma obowiązek reagowania na nią, np.: szuka pomocy u osoby dorosłej,
 - 14) wszystkie dzieci wiedzą, jak zachowywać się w sytuacjach, które zagrażają ich bezpieczeństwu lub bezpieczeństwu innych dzieci, gdzie i do kogo dorosłego mogą się zwrócić o pomoc oraz jak stawiać granice wobec innych dzieci, mówiąc np.: stop, nie chce tego, nie życzę sobie, to mnie boli,
 - 15) jeśli dziecko stało się ofiarą agresji lub przemocy, może uzyskać w szkole pomoc, zgodnie z obowiązującymi procedurami.
9. Niedozwolone jest w szczególności:
- 1) stosowanie przemocy wobec jakiegokolwiek ucznia, w jakiegokolwiek formie,
 - 2) używanie wulgarnego, obraźliwego języka,
 - 3) upokarzanie, obrażanie, znieważanie innych uczniów,
 - 4) zachowanie w sposób niestosowny, tj. używanie wulgarnych słów, gestów, żartów,
 - 5) kierowanie obraźliwych uwag, w tym o zabarwieniu seksualnym,
 - 6) stosowanie zastraszania i gróźb,
 - 7) utrwalanie wizerunku innych uczniów poprzez nagrywanie (również fonii) i fotografowanie bez uzyskania zgody w sytuacjach intymnych, mogących zawstydić, udostępnianie między dziećmi substancji psychoaktywnych i używanie ich w swoim otoczeniu.

UWZGLĘDNIENIE SYTUACJI DZIECI ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI, W TYM Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

1. Szkoła uwzględnia sytuację dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami, w sposób dostosowany do potrzeb dzieci przebywających na terenie szkoły lub pod jej opieką, w szczególności poprzez:
 - 1) traktowanie każdego dziecka z należyтым szacunkiem, nie dyskryminując go ze względu na jakiegokolwiek cechy, w tym specjalne potrzeby, niepełnosprawność, rasę, płeć, religię, kolor skóry, pochodzenie narodowe lub etniczne, język, stan zdrowia, wiek, zdolności, status społeczny,
 - 2) okazywanie wszystkim dzieciom troski o ich dobro i rozwój,
 - 3) eliminowanie barier utrudniających dzieciom samodzielne funkcjonowanie i ekspresję, w tym barier informacyjno-komunikacyjnych, architektonicznych, cyfrowych,
 - 4) stosowanie w pracy edukacyjnej z dziećmi metod najbardziej adekwatnych do rozpoznanych indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych dzieci,
 - 5) angażowanie środowiska rodzinnego i lokalnego w rozwój dzieci.
2. W szkole pracownicy posiadają przeszkolenie i umiejętność udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
3. Każda pomoc świadczona dziecku ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami, następuje w zgodzie z obowiązującymi przepisami prawa i uwzględnia najlepszy interes dziecka.
4. Zadaniem pracowników jest identyfikowanie sytuacji, w tym specjalnych potrzeb dziecka, aby umożliwić realizację zadań, których dziecko jest beneficjentem. Uwzględnia się informacje dotyczące dziecka udostępnione przez opiekunów dziecka. Zasadność i zakres gromadzenia oraz przetwarzania pozyskanych danych określają odrębne przepisy.

W szczególności rozpoznaje się:

- 1) funkcjonowanie poznawcze, emocjonalne i społeczne ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki niepełnosprawności dziecka,
- 2) warunki i sposoby niezbędne do zaspokojenia podstawowych potrzeb dziecka (fizjologicznych, w tym sensorycznych, psychofizycznych, w tym potrzeby bezpieczeństwa) oraz konsekwencje ich nie zaspokajania,
- 3) sposób reagowania na bliskość fizyczną innych osób,

- 4) sposób komunikowania się dziecka (język, specyficzne narzędzia wspomagające komunikację oraz ich rodzaj),
 - 5) inne czynniki istotne dla dziecka.
5. W przypadku ustalenia możliwości wystąpienia zachowań trudnych, w tym agresywnych i autoagresywnych czy problemowych zachowań o charakterze seksualnym:
- 1) dokonuje się oceny ryzyka (należy dokładnie ustalić czynniki mogące wywołać takie reakcje),
 - 2) opracowuje się indywidualną procedurę interweniowania, we współpracy z opiekunami, opartą na potrzebach/cechach dziecka, tj. najpierw wypracowując katalog sposobów niedopuszczających do wystąpienia danego zachowania trudnego, który buduje relacje oparte na szacunku i zaufaniu,
 - 3) proponuje się nieawersyjne strategie reagowania (wyszukuje się sposoby obniżenia napięcia emocjonalnego oraz ochronę dziecka i innych osób zaangażowanych w zachowania trudne).
6. Pracownicy szkoły podchodzą indywidualnie do dzieci ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi i rozwojowymi, w tym z niepełnosprawnościami min.:
- 1) wypracowując zrozumiałe formy komunikacji wzajemnej – w języku/sposobie komunikacji używanym przez dziecko – dostosowane do możliwości psychofizycznych dziecka i umożliwiających wyrażenie przez dziecko swojej woli, w tym akceptacji lub sprzeciwu,
 - 2) przekazując dziecku w zrozumiały sposób wiedzę o jego prawach i obowiązkach oraz możliwościach uzyskania pomocy, upewniając się, że przekaz jest dla niego jasny i zrozumiały,
 - 3) zapoznając dziecko w zrozumiały dla niego sposób z obowiązującymi w szkole normami i zasadami oraz konsekwencjami ich naruszenia,
 - 4) pokazując i ucząc dziecko w zrozumiały sposób jak powinno się zachować w sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu,
 - 5) przekazując dziecku w zrozumiały dla niego sposób jakie zachowania stanowią naruszenie granic prywatności/intymności innych osób, jakie zachowania krzywdzą innych oraz jakie sprawiają innym ból i cierpienie,
 - 6) dbając o prawidłowe reakcje osób dorosłych na zachowanie dziecka o specjalnych potrzebach edukacyjnych nie skutkujących negatywnym nastawieniem innych dzieci do dziecka, na rzecz którego podjęto interwencję,
 - 7) przeciwdziałając wszelkim formom ośmieszania, dyskryminacji, poniżania, zastraszania, oczerniania, wykluczenia dziecka lub jakiegokolwiek innej formie przemocy psychicznej, fizycznej lub seksualnej. Pracownicy szkoły natychmiast reagują na wszystkie tego rodzaju sytuacje,

- 8) prowadząc zajęcia psychoedukacyjne i profilaktyczne, stosownie do potrzeb i okoliczności, ukierunkowane na przeciwdziałanie wszelkiej dyskryminacji, przemocy oraz uwrażliwienie dzieci na prawo każdej osoby do poszanowania jej godności,
 - 9) przekazując informację opiekunom na temat występujących problemów oraz podejmowanie z nimi współpracy w tym zakresie.
7. Wspierając dziecko w czynnościach samoobsługowych i higienicznych stosując możliwie najmniej ingerencyjną formę wsparcia i jednocześnie ucząc dziecko samodzielności. Udzielając wsparcia dziecku, należy to czynić w taki sposób, by nie skutkowało to dyskomfortem, upokorzeniem czy wyśmiewaniem przez inne osoby. Wspieranie powinno odbywać się w sposób bezpieczny, z zachowaniem prywatności, z możliwością kontroli przez innych pracowników.
8. Niedopuszczalne są następujące zachowania pracowników:
- 1) omawianie w obecności osób nieupoważnionych sytuacji dziecka, w tym jego sytuacji rodzinnej, zdrowotnej, itp.,
 - 2) deprecjonujące porównania z innymi dziećmi,
 - 3) celowe prowokowanie u dziecka wystąpienia lub eskalacji zachowań trudnych, niepożądanych,
 - 4) wyręczanie lub nadzorowanie bezpośrednio dziecka ponad niezbędny poziom, m.in. podczas realizacji czynności samoobsługowych i higienicznych,
 - 5) lekceważenie lub powierzchowne, nieuważne traktowanie zgłaszanej przez dziecko potrzeby wsparcia i pomocy,
 - 6) bierna postawa pracowników w zakresie troski o rozwój i zabezpieczenie dziecka w sytuacji zagrożenia jego dobrostanu,
 - 7) izolowanie w zamkniętym pomieszczeniu, przytrzymywanie drzwi, krępowanie ruchów. Stosowanie przymusu bezpośredniego możliwe jest wyłącznie w sytuacji wystąpienia przesłanek wynikających z ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2123, z późn. zm.) i zgodnie z przepisami tej ustawy.
9. W szkole przyjmuje się „Procedurę reagowania w przypadku zachowania trudnego, agresywnego lub przemocy ze strony dziecka”, której celem jest zapewnienie bezpieczeństwa wszystkim dzieciom i dorosłym przebywającym w szkole, w sytuacji wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia i życia tych osób.
- 1) Zakres zastosowania procedury reagowania w przypadku zachowania trudnego, agresywnego lub przemocy ze strony dziecka:
 - a) naruszenie nietykalności fizycznej innych dzieci i pracowników szkoły,
 - b) stworzenie zagrożenia dla zdrowia i życia własnego i innych,
 - c) posługiwanie się niebezpiecznym przedmiotem,

- d) niszczenie mienia.
- 2) Zakres odpowiedzialności:
- a) każdy z pracowników może zauważyć lub być poinformowany o wystąpieniu w/w aktów przemocy,
 - b) każdy z pracowników ma obowiązek zareagować w sytuacji przemocy (będąc świadkiem zdarzenia lub osobą poinformowaną o zdarzeniu) tj. podjąć próbę przerwania sytuacji, zapewnić bezpieczeństwo świadkom, krzywdzonemu, krzywdzącemu – zapewniając ich odizolowanie,
 - c) zastosowanie procedury reagowania odbywa się z poinformowaniem osoby wskazanej do podejmowania działań interwencyjnych, która następnie zajmie się całościowo sprawą lub innej osoby decyzyjnej (np. dyrektor, specjalista).

Załącznik nr 5

CZYNNIKI RYZYKA I SYMPTOMY KRZYWDZENIA DZIECI

1. Wystąpienie czynników ryzyka krzywdzenia dziecka, zwiększa prawdopodobieństwo, że w danej rodzinie może dojść do przemocy lub nieintencjonalnych zachowań rodziców bądź opiekunów, które zakłócają rozwój dziecka. Wystąpienie czynników ryzyka nie zawsze świadczy o tym, że dziecko jest krzywdzone. Zdarza się, że w danej rodzinie nie dochodzi do krzywdzenia dziecka, choć występuje w niej wiele czynników ryzyka. Jednocześnie przemoc wobec dziecka może zaistnieć w rodzinach, w których nie zostały rozpoznane żadne czynniki ryzyka.
2. Znajomość czynników ryzyka i umiejętność ich rozpoznawania umożliwiają:
 - 1) identyfikowanie dzieci, które są bardziej narażone na krzywdzenie,
 - 2) planowanie działań profilaktycznych wobec rodziny na bardzo wczesnym etapie życia dziecka,
 - 3) planowanie działań profilaktycznych adresowanych do dzieci,
 - 4) przerwanie stosowania przemocy wobec dzieci.
3. Pracownicy szkoły w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci m.in, dziecko:
 - 1) często jest brudne, nieprzyjemnie pachnie,
 - 2) przychodzi do szkoły głodne i jest niedożywione,
 - 3) nie otrzymuje potrzebnej mu opieki medycznej,
 - 4) nie ma przyborów szkolnych, odzieży i butów dostosowanych do warunków atmosferycznych,

- 5) ma widoczne obrażenia ciała (siniaki, ugryzienia, rany), których pochodzenie trudno jest wyjaśnić. Podawane przez dziecko wyjaśnienia dotyczące obrażeń wydają się niewiarygodne, niemożliwe, niespójne itp., dziecko często je zmienia,
 - 6) pojawia się niechęć do zajęć wychowania fizycznego - dziecko nadmiernie zakrywa ciało, niestosownie do sytuacji i pogody,
 - 7) boi się rodzica lub opiekuna, boi się powrotu do domu,
 - 8) wzdyga się, kiedy podchodzi do niego osoba dorosła,
 - 9) cierpi na powtarzające się dolegliwości somatyczne: bóle brzucha, głowy, mdłości,
 - 10) jest bierne, wycofane, uległe, przestraszone, depresyjne itp. lub zachowuje się agresywnie, buntuje, samookalecza się itp.
 - 11) ucieka w świat wirtualny (gry komputerowe, Internet),
 - 12) nadmiernie szuka kontaktu z dorosłym (tzw. „lepkość”),
 - 13) w pracach artystycznych, rozmowach, zachowaniu dziecka zaczynają dominować elementy/motywy seksualne,
 - 14) jest rozbudzone seksualnie niestosownie do sytuacji i wieku,
 - 15) nastąpiła nagle i wyraźna zmiana zachowania dziecka,
 - 16) mówi o przemocy.
4. Jeżeli z objawami u dziecka współwystępują określone zachowania rodziców lub opiekunów, to podejrzenie, że dziecko jest krzywdzone jest szczególnie uzasadnione. Niepokojące zachowania rodziców/opiekunów dziecka, takie jak, rodzic/opiekun prawny:
- 1) podaje nieprzekonujące lub sprzeczne informacje lub odmawia wyjaśnień przyczyn obrażeń dziecka,
 - 2) odmawia, nie utrzymuje kontaktów z osobami zainteresowanymi losem dziecka,
 - 3) mówi o dziecku w negatywny sposób, ciągle obwinia, poniża, strofuje dziecko (np.: używając określeń takich jak „idiota”, „gnojek”, „gówniarz”),
 - 4) poddaje dziecko surowej dyscyplinie, jest nadopiekuńczy, zbyt pobłażliwy lub odrzuca dziecko,
 - 5) nie interesuje się losem i problemami dziecka,
 - 6) często nie potrafi podać miejsca, w którym aktualnie przebywa dziecko,
 - 7) jest apatyczny, pogrążony w depresji,
 - 8) zachowuje się agresywnie,
 - 9) ma zaburzony kontakt z rzeczywistością np. reaguje nieadekwatnie do sytuacji,
 - 10) wypowiada się niespójnie,
 - 11) nie ma świadomości lub neguje potrzeby dziecka,
 - 12) faworyzuje jedno z rodzeństwa,

13) przekracza dopuszczalne granice w kontakcie fizycznym lub werbalnym,

14) nadużywa alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających.

5. Zdarza się, że pewne zachowania dziecka są normą na etapie jego rozwoju, jednak zmiany w zachowaniu dziecka, w zależności od nagłości i czasu trwania mogą być raptowne, albo dźiać się powoli, sukcesywnie z dnia na dzień, co będzie mieć miejsce w przypadku przedłużającej się sytuacji krzywdzenia. Dlatego uważna obserwacja dziecka i bycie wrażliwym na przeżywane przez niego emocje oraz zainteresowanie przyczynami zmiany jego zachowania, będzie kluczowe w subiektywnej ocenie konieczności udzielenia pomocy dziecku.

6. Symptomy krzywdzenia dzieci dzielimy na fizyczne – które można zauważyć na ciele dziecka, emocjonalne, poznawcze, behawioralne, fizjologiczne.

1) Symptomy fizyczne:

- a) siniaki na ciele dziecka (przede wszystkim na plecach, ramionach i udach) – świeże i w późnej fazie gojenia, duże otarcia naskórka,
- b) specyficzne ślady na skórze przypominające blizny po ospie, a będące pozostałościami po parzeniu dziecka papierosem,
- c) oderwane małżowiny uszne, tzw. uszy zapaśnika (zniekształcone małżowiny od uderzania dziecka w uszy), pozbawione włosów miejsca na głowie, złamana przegroda nosowa, złamania palców dłoni, wszelkie wielokrotne złamania kości, wylewy krwawe do gałek ocznych,
- d) odparzenia na skórze wynikające z zaniedbań higienicznych, niezaopatrzone rany, ślady ugryzień przez człowieka, ślady duszenia, krępowania,
- e) oparzenia rękawiczkowo-skarpetkowe oraz zlokalizowane na pośladkach i w dolnej części pleców,
- f) zaburzenia psychosomatyczne, bóle wędrujące,
- g) przemęczenie,
- h) problemy z trawieniem,
- i) blizny po samookaleczeniu.

2) Symptomy w sferze emocjonalnej:

- a) trudności w rozumieniu i wyrażaniu emocji przez dziecko,
- b) negatywny obraz siebie,
- c) negatywne myśli na temat siebie i innych,
- d) przygnębienie,
- e) strachliwość i agresja, gniew,
- f) problemy z samoregulacją emocji,
- g) oszołomienie, otępienie,

- h) brak poczucia bezpieczeństwa,
 - i) smutek, apatia,
 - j) stany lękowe,
 - k) stany depresyjne.
- 3) Symptomy w sferze poznawczej:
- a) trudności w nauce – pojawiające się nagle,
 - b) problemy z koncentracją, pamięcią,
 - c) problemy z logicznym myśleniem,
 - d) trudności w rozwiązywaniu problemów,
 - e) trudności w ukończeniu zadanej pracy,
 - f) nieodrabianie lekcji,
 - g) nieprzygotowanie do zajęć czego efektem są gorsze oceny szkolne.
- 4) Symptomy w sferze behawioralnej:
- a) problemy z subordynacją oraz podporządkowaniem wobec obowiązujących reguł,
 - b) uciekanie z lekcji, negatywne interakcje z rówieśnikami oraz z nauczycielami,
 - c) dziwne reakcje na chęć niesienia pomocy, nieufność,
 - d) wycofanie,
 - e) ogólna nieufność wobec ludzi,
 - f) zachowania buntownicze i agresywne,
 - g) problemy z komunikacją,
 - h) sięganie po substancje psychoaktywne.
- 5) Objawy molestowania seksualnego:
- a) chroniczny ból,
 - b) zaburzenia układu pokarmowego,
 - c) migreny lub inne częste bóle głowy,
 - d) komplikacje ginekologiczne,
 - e) otarcia na wewnętrznej stronie ud,
 - f) szok, lęk,
 - g) niepokój,
 - h) zagubienie,
 - i) wyparcie traumatycznych przeżyć,
 - j) wycofanie,
 - k) poczucie wstydu,
 - l) obwinianie się,
 - m) nerwica lub ogólna nieufność wobec ludzi.

7. Wyodrębnia się trzy grupy czynników ryzyka, które mogą wskazywać na zagrożenie pojawienia się przemocy w rodzinie:

1) Czynniki ryzyka krzywdzenia związane z dzieckiem:

Choć dziecko nigdy nie jest winne doznanej krzywdy, uznaje się, że niektóre jego cechy, związane np. ze stanem zdrowia, poziomem rozwoju, funkcjonowaniem czy pozycją w rodzinie, mogą bardziej narażać je na doświadczenie przemocy:

- a) początek życia, okoliczności narodzin: przedwczesny poród, poród bez pomocy medycznej, niska waga urodzeniowa, poród ciąży bliźniaczej lub mnogiej, krótkie przerwy pomiędzy kolejnymi porodami,
- b) długotrwały płacz, nadmierne pobudzenie dziecka – nadmierna płaczliwość dziecka budzi bezradność, poczucie winy rodzice, stany te mogą zamienić się w złość, bezsilność a w konsekwencji wywołać agresję wobec dziecka czy jego odrzucenie,
- c) określony wiek dziecka - w rozwoju dziecka występują tzw. okresy krytyczne, w których jest większe prawdopodobieństwo pojawienia się pewnych rodzajów krzywdzenia. Najmłodsze dzieci (do 3 r.ż.) są bardziej zależne od opiekunów i spędzają z nimi więcej czasu. Dzieci w tym wieku mają mniejszą zdolność dostosowania się do oczekiwań rodziców, a także słabiej panują nad emocjami. To sprawia, że ryzyko doznawania przez nie przemocy fizycznej i psychicznej jest większe. W okresie od osiągnięcia 8 r.ż. przez cały czas dojrzewania dziecko jest bardziej narażone na ryzyko wykorzystywania seksualnego,
- d) przewlekłe choroby,
- e) choroby psychiczne,
- f) niepełnosprawność intelektualną, ruchowa.

2) Czynniki ryzyka krzywdzenia dziecka związane z rodziną, czyli cechy charakteryzujące funkcjonowanie rodziny oraz cechy poszczególnych jej członków:

- a) opuszczenie, nieobecność fizyczna lub psychiczna rodzica,
- b) autorytarny styl rodzicielstwa, wynikający m.in. z historii życia rodzica, cech jego osobowości oraz kondycji psychicznej. Doświadczenie przez rodzica przemocy w dzieciństwie lub bycie jej świadkiem oraz brak odczuwania bliskości z własnymi rodzicami znacząco zwiększają prawdopodobieństwo powielania podobnych zachowań wobec dzieci i wejście w rolę sprawcy,
- c) uzależnienia i inne zaburzenia psychiczne rodzica są przyczyną większego ryzyka doświadczenia przez dziecko przemocy,
- d) konflikty i kryzysy w rodzinie,

- e) niestabilna sytuacja rodzinna: samotne rodzicielstwo, brak wsparcia, obecność niespokrewnionych z dzieckiem osób, mogą powodować ryzyko wystąpienia odrzucenia i agresji lub nieprawidłowych relacji,
 - f) obecność dziecka w nieprzygotowanej wychowawczo i merytorycznie rodzinie zastępczej czy adopcyjnej.
- 3) Czynniki ryzyka krzywdzenia dziecka związane ze środowiskiem społecznym:
- a) izolacja społeczna – rozumiana jako ubogie kontakty rodziców z innymi osobami lub grupami oraz zamknięcie na relacje pozarodzinne. Sytuacja taka może sprzyjać rozwojowi przemocy, a także większej kontroli sprawcy nad swoimi ofiarami oraz ograniczać szanse na jej ujawnienie i udzielenie pomocy,
 - b) ograniczenie możliwości zaspokajania potrzeb materialnych i zdrowotnych, złe warunki mieszkaniowe czy skrajne ubóstwo. Takim sytuacjom często towarzyszy stres rodziców, którzy muszą zapewnić przetrwanie sobie i dziecku,
 - c) przemoc i patologia społeczna występujące w najbliższym środowisku zamieszkania.

PROCEDURY INTERWENCJI W SZKOLE PODSTAWOWEJ IM. MARII KONOPNICKIEJ W PRZYSTAJNI

I. Podstawowa procedura interwencji w przypadku krzywdzenia

1. W przypadku podjęcia przez pracownika szkoły podejrzenia, że uczeń jest krzywdzony lub zgłoszenia takiej okoliczności przez dziecko lub opiekuna dziecka, pracownik ma obowiązek sporządzenia notatki służbowej i przekazania uzyskanej informacji dyrektorowi szkoły lub **osobie odpowiedzialnej za ochronę dziecka** (Aleksandra Paliwoda, Wioletta Kandora, Ilona Grajcar), która informuje o zaistniałej sytuacji dyrektora/wicedyrektora szkoły.
2. Interwencja powzięta w następstwie zgłoszenia prowadzona jest przez osobę odpowiedzialną za ochronę dziecka. Do udziału w interwencji można dołączyć specjalistów, w szczególności psychologa i pedagoga, w celu wsparcia w trakcie rozmowy z dzieckiem o trudnych doświadczeniach.
3. Dyrektor/wicedyrektor szkoły lub wyznaczona przez niego osoba pedagog/psycholog/osoba odpowiedzialna za ochronę dziecka wzywa opiekunów dziecka, którego krzywdzenie podejrzewa się oraz informuje ich o tym podejrzeniu. Ze spotkania sporządza się **notatkę służbową**, zawierającą podpis rodzica.
4. Osoba odpowiedzialna za ochronę dziecka oraz osoba odpowiedzialna za udzielanie wsparcia (Ewa Dędek) sporządzają **opis sytuacji szkolnej i rodzinnej dziecka** na podstawie rozmów z:
 - 1) dzieckiem,
 - 2) nauczycielami, wychowawcą,
 - 3) rodzicami/prawnymi opiekunami.
5. Następnie opracowują plan pomocy dziecku, którego wzór stanowi Załącznik nr 9 do niniejszych Standardów.
6. Plan pomocy dziecku powinien zawierać wskazania dotyczące:
 - 1) podjęcia przez szkołę działań w celu zapewnienia dziecku bezpieczeństwa, w tym zgłoszenie podejrzenia krzywdzenia do odpowiedniej instytucji,
 - 2) wsparcia, jakie szkoła zaoferuje dziecku (np. pomoc psychologiczno – pedagogiczna),
 - 3) skierowania dziecka do specjalistycznej placówki pomocy, jeżeli istnieje taka potrzeba (np. Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna).
7. W bardziej skomplikowanych przypadkach (dotyczących wykorzystywania seksualnego oraz znęcania się fizycznego i psychicznego o dużym nasileniu) podejmują się następujące kroki:

- 1) dyrektor szkoły powołuje zespół interwencyjny, w skład, którego wchodzi: pedagog/psycholog, osoba odpowiedzialna za ochronę dziecka, wychowawca dziecka, dyrekcja szkoły oraz inni pracownicy mający wiedzę o krzywdzeniu dziecka lub o dziecku (dalej określani jako: zespół interwencyjny),
- 2) osoba odpowiedzialna za ochronę dziecka oraz osoba odpowiedzialna za udzielanie wsparcia sporządzają **opis sytuacji szkolnej i rodzinnej dziecka** na podstawie rozmów z dzieckiem, nauczycielami, wychowawcą i rodzicami/prawnymi opiekunami oraz sporządzają wspólnie z zespołem plan pomocy dziecku,
- 3) zespół interwencyjny sporządza **plan pomocy dziecku**, na podstawie opisu sporządzonego przez pedagoga/psychologa szkolnego oraz innych, uzyskanych przez członków zespołu informacji,
- 4) w przypadku gdy podejrzenie krzywdzenia zgłosili rodzice/opiekunowie dziecka, dyrektor szkoły jest zobowiązany powołać zespół interwencyjny,
- 5) dyrekcja szkoły lub zespół interwencyjny wzywa rodziców/opiekunów ucznia na spotkanie wyjaśniające, podczas którego może zaproponować diagnozowanie zgłaszanego podejrzenia w zewnętrznej, bezstronnej instytucji (prokuratura, policja, sąd rodzinny lub opiekuńczy, ośrodek pomocy społecznej). Ze spotkania sporządza się **protokół**.
8. Sporządzony przez zespół interwencyjny plan pomocy dziecku jest przedstawiany przez pedagoga/psychologa/osobę odpowiedzialną za ochronę dziecka rodzicom/opiekunom prawnym z zaleceniem współpracy przy jego realizacji.
9. Dyrekcja/osoba odpowiedzialna za ochronę dziecka informuje rodziców/opiekunów dziecka o obowiązku szkoły – jako instytucji – zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia dziecka do odpowiedniej instytucji (prokuratura/policja lub sąd rodzinny, ośrodek pomocy społecznej bądź przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego - procedura „Niebieskiej Karty”, w zależności od zdiagnozowanego typu krzywdzenia i skorelowanej z nim interwencji).
10. Po poinformowaniu rodziców/opiekunów – zgodnie z punktem poprzedzającym – dyrekcja szkoły lub osoba odpowiedzialna za ochronę dziecka składa zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa do prokuratury/policji (Załącznik nr 10 do niniejszych Standardów) lub wniosek o wgląd w sytuację rodziny (Załącznik nr 11 do niniejszych Standardów) do sądu rejonowego, wydziału rodzinnego i nieletnich, ośrodka pomocy społecznej lub przesyła formularz „Niebieska Karta – A” do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego. Dalszy tok postępowania leży w kompetencjach wskazanych instytucji.
11. W przypadku gdy podejrzenie krzywdzenia zgłosili rodzice/opiekunowie dziecka, a podejrzenie to nie zostało potwierdzone, szkoła informuje o tym fakcie rodziców/opiekunów dziecka na piśmie.

12. Z przebiegu każdej interwencji osoba odpowiedzialna za ochronę dziecka sporządza **kartę interwencji**, której wzór stanowi Załącznik nr 12 do niniejszych Standardów.
13. Kartę interwencji załącza się do teczki ucznia w szkole i odpowiednio zabezpiecza zgodnie z zasadami przechowywania dokumentacji.
14. Szkoła prowadzi rejestr interwencji, który, stanowi Załącznik nr 15 do niniejszych Standardów.
15. Wszyscy pracownicy szkoły i inne osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych podjęły informację o krzywdzeniu dziecka lub informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania tych informacji w tajemnicy, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach ich działań.

II. Procedura interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletniego poza szkołą (w środowisku rodzinnym):

1. W przypadku uzyskania przez pracownika szkoły podejrzenia, że uczeń jest krzywdzony lub zaniedbywany przez rodziców, ma on obowiązek przekazania tej informacji dyrektorowi szkoły oraz jest zobowiązany do sporządzenia **notatki służbowej**. Oznakami przemocy mogą być dostrzeżone przez nauczycieli (zwłaszcza wychowania fizycznego) lub pielęgniarkę szkolną ślady pobicia, unikanie sytuacji odsłaniania ciała przy przebieraniu się, noszenie długich rękawów/nogawek bez względu na warunki pogodowe itp., ale też dostrzegalne zmiany w zachowaniu się ucznia, w tym pogorszenie sytuacji dydaktycznej (nagłe obniżenie ocen, gorsza frekwencja).
2. Pedagog/psycholog szkolny/osoba odpowiedzialna za ochronę dziecka organizuje spotkanie z rodzicami ucznia, którego podejrzenie dotyczy, przekazując im uzyskane informacje. Przedstawia dostępne formy pomocy dla rodziny w kryzysie oraz w przypadku potwierdzenia zgłoszenia informuje o obowiązku zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia dziecka do odpowiedniej instytucji (prokuratura, policja, sąd rodzinny, ośrodek pomocy społecznej) lub wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty”. Spotkanie jest **protokołowane** przez wychowawcę klasy lub wyznaczoną osobę.
3. Jeśli zgłoszenie potwierdziło się, a sprawcą jest jeden z rodziców, w obecności drugiego z rodziców, innej osoby najbliższej dla dziecka lub pełnoletniej osoby wskazanej przez dziecko, osoba wyznaczona w szkole do wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty” wypełnia formularz „Niebieska Karta – A”, a formularz „Niebieska Karta – B” przekazuje rodzicowi, osobie najbliższej lub pełnoletniej osobie wskazanej przez dziecko. Wypełniony formularz „Niebieska Karta – A” szkoła niezwłocznie przekazuje przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w terminie nie później niż 5 dni roboczych od wszczęcia procedury. Kopię wypełnionego formularza pozostawia się w szkole.

4. Ponadto dyrektor szkoły lub osoba wyznaczona do zgłaszania interwencji, może poinformować inną instytucję spośród wskazanych w ust. 2, w zależności od zdiagnozowanego typu przemocy. Dalszy tok postępowania leży w kompetencjach tej instytucji.
5. Całość podjętych działań dokumentowana jest w formie **protokołów i notatek służbowych**, które udostępnione są na żądanie instytucji prowadzącej postępowanie karne. Tworzona jest także karta przebiegu interwencji.
6. W sytuacji stwierdzenia, że zgłoszenie jest bezzasadne i nie dochodzi do krzywdzenia dziecka, dyrektor szkoły lub inna osoba uczestnicząca w spotkaniu, o którym mowa w ust.2, sporządza **notatkę z zakończenia procedury**, przy czym zlecone zostaje dalsze obserwowanie sytuacji ucznia.
7. W przypadku braku współpracy ze strony rodziców, niewywiązywania się z założeń planu pomocy, unikania kontaktu z pracownikami szkoły, dyrektor pisemnie wnioskuję do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodzinną, przekazując poczynione ustalenia.
8. Osoba odpowiedzialna za wsparcie dziecka, opracowanie planu pomocy dziecku i jego monitorowanie/pedagog/psycholog szkolny opracowują plan wsparcia dziecka, w którym zawarte zostają:
 - 1) wskazania dotyczące podjęcia przez szkołę działań w celu zapewnienia bezpieczeństwa (oferowane dziecku i jego rodzicom),
 - 2) formy wsparcia psychologiczno – pedagogicznego,
 - 3) informacje o skierowaniu ucznia/rodziny do specjalisty spoza szkoły.
9. W przypadku, gdy uczeń doświadcza przemocy ze strony osoby najbliższej z uszczerbkiem na zdrowiu, wykorzystania seksualnego i/lub zagrożone jest jego życie i zdrowie, powoływany jest przez dyrektora szkoły **zespół interwencyjny**, w skład, którego wchodzi dyrektor lub wicedyrektor szkoły, wychowawca, pedagog, psycholog szkolny i pielęgniarka szkolna.
10. Zespół interwencyjny zapewnia bezpieczeństwo uczniowi i odseparowuje go od rodzica podejrzanego o krzywdzenie, jednocześnie alarmowo powiadamiając Policję, w której kompetencjach leży dalsze postępowanie. Następnie opracowywany jest plan pomocy uczniowi zgodnie z wytycznymi.
11. W przypadku otrzymania wniosku o udzielenie informacji o uczniu od uprawnionej przepisami instytucji (sąd rodzinny, sąd karny, policja, ośrodek pomocy społecznej, zespół interdyscyplinarny, grupa diagnostyczno – pomocowa) szkoła jest zobowiązana do przygotowania takiej informacji.

III. Procedura interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletniego przez pracownika szkoły:

1. Osoba, która uzyskała informację, że uczeń jest krzywdzony przez pracownika szkoły, przekazuje ją dyrektorowi szkoły/osobie odpowiedzialnej za ochronę dziecka/ pedagogowi/ psychologowi lub innej osobie wyznaczonej do zgłaszania incydentów (wraz ze sporządzoną **notatką służbową**).
2. W przypadku, gdy zagrożone jest życie lub zdrowie dziecka, niezwłocznie przez osobę ujawniającą krzywdzenie powiadamiana jest alarmowo Policja, a w zgłoszeniu podawane są dane osoby zgłaszającej, dane ucznia oraz dane osoby podejrzanej o krzywdzenie, a także wszystkie znane fakty w sprawie. Osoba zawiadamiająca w tej sytuacji wypełnia również **kartę przebiegu interwencji**.
3. Dyrektor szkoły natychmiastowo odsuwa pracownika od wszelkich form kontaktu z uczniami (nie tylko pokrzywdzonym) do czasu wyjaśnienia sprawy i wzywa osobę, której dotyczy zgłoszenie na rozmowę wyjaśniającą, w której uczestniczy osoba odpowiedzialna za ochronę dziecka, pedagog lub psycholog szkolny i wychowawca ucznia, protokołujący przebieg spotkania.
4. Jeżeli zgłoszono krzywdzenie ze strony pedagoga, psychologa lub wychowawcy ucznia, osoba ta nie uczestniczy w spotkaniu, o którym mowa w ust. 3.
5. Jeżeli zgłoszono krzywdzenie ze strony dyrektora szkoły, działania interwencyjne prowadzi osoba wskazana do zgłaszania incydentów.
6. Podczas spotkania omówiona zostaje sytuacja dziecka i zasadność podejrzeń, a także wypracowany zostaje sposób postępowania w tej sytuacji. W protokole ze spotkania zawarte zostają opracowane wnioski i postanowienia.
7. W przypadku potwierdzenia podejrzeń informuje się o zdarzeniu rodziców ucznia krzywdzonego oraz pisemnie odpowiednie służby (policję/ prokuraturę), składając zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa. Opracowywany jest plan wsparcia ucznia, z którym zapoznawany jest uczeń i jego rodzice.
8. W przypadku ustalenia, że niewłaściwe zachowania pracownika związane są np. ze stosowaniem krzyku w kierunku ucznia albo niestosownych komentarzy, dyrektor szkoły przeprowadza rozmowę dyscyplinującą z pracownikiem, a jeśli nie przyniesie ona skutków, podejmuje się kroki zgodne z kodeksem pracy i innymi przepisami prawa.

IV. Procedura postępowania z małoletnim molestowanym seksualnie:

1. Zgodnie z przepisami obowiązującego w Polsce prawa, każda forma wykorzystywania seksualnego małoletniego jest przestępstwem zagrożonym karą pozbawienia wolności. Czyny

zabronione wskazane w kodeksie karnym i przepisy chroniące dzieci przed wykorzystywaniem seksualnym to między innymi:

- 1) z art. 197 k.k. – zgwałcenie,
 - 2) z art. 198 k.k. – wykorzystanie seksualne dziecka na skutek jego bezradności i/lub niepoczytalności,
 - 3) z art. 199 k.k. – nadużycie stosunku zależności dziecka od innej osoby lub wykorzystanie krytycznego położenia dziecka w celach seksualnych,
 - 4) z art. 200 k.k. – kontakt seksualny z dzieckiem poniżej 15. roku życia,
 - 5) z art. 200a k.k. – grooming – nawiązywanie z dzieckiem do 15. roku życia kontaktu przy użyciu nowych technologii w celu spotkania i nakłonienia dziecka do obcowania płciowego lub w celu produkowania bądź utrwalania treści o charakterze pornograficznym za pomocą groźby, wprowadzenia dziecka w błąd, wyzyskania błędu albo wykorzystania jego niezdolności do należytego pojmowania sytuacji,
 - 6) z art. 202 §§ 3–5 k.k. – pornografia z udziałem dzieci.
2. W sytuacji podejrzenia, że małoletni został pokrzywdzony którymś z wymienionych wyżej przestępstw, należy podjąć interwencję, tzn. m.in. zawiadomić organy ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę dziecka.
 3. W przypadku podejrzenia, że uczeń stał się ofiarą przemocy seksualnej, należy ten fakt zgłosić dyrektorowi szkoły/osobie odpowiedzialnej za ochronę dziecka, przyjmowanie zgłoszeń i podejmowanie interwencji lub pedagogowi/psychologowi szkolnemu.
 4. Pedagog/psycholog szkolny w porozumieniu z dyrektorem szkoły rozmawia z dzieckiem.
 5. W miarę możliwości należy zorganizować spotkanie z rodzicami, którego celem będzie:
 - 1) przedstawienie rodzicom form i okoliczności krzywdzenia dziecka,
 - 2) poinformowanie o zaobserwowanych zachowaniach lub wypowiedziach dziecka wskazujących na doświadczenie wykorzystywania seksualnego,
 - 3) omówienie roli rodzica bądź opiekuna w podjęciu interwencji, w tym także wskazanie rodzicowi albo opiekunowi miejsc świadczących pomoc i wsparcie rodzinom dzieci pokrzywdzonych przestępstwem,
 - 4) poinformowanie o obowiązku podjęcia interwencji prawnej,
 - 5) ustalenie wspólnego planu pomocy dziecku (zapewnienie mu bezpieczeństwa, wsparcie przez placówkę, ewentualne skierowanie do specjalistycznej placówki wsparcia).
 6. W sytuacji podejrzenia, że sprawcą wykorzystywania seksualnego dziecka jest jego rodzic lub opiekun, należy postarać się spotkać z rodzicem niekrzywdzącym.
 7. Należy przygotować się na możliwe negowanie przez drugiego rodzica wersji zdarzeń przedstawionej przez dziecko i pamiętać, że podjęcie interwencji w celu ochrony dziecka

i zabezpieczenia jego dobra nie jest uwarunkowane zgodą jego rodziców czy opiekunów prawnych. Poinformowanie ich o takich działaniach zależy od sytuacji, a także woli specjalisty uczestniczącego w interwencji.

8. W przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa na szkodę dziecka należy złożyć zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa do policji lub prokuratury.
 - 1) Zawiadomienie należy złożyć do instytucji właściwej ze względu na miejsce popełnienia przestępstwa, przy czym składa je organ/osoba uprawniona do reprezentowania zawiadamiającej instytucji, np. dyrektor szkoły.
 - 2) W zawiadomieniu warto wskazać osobę lub osoby, które pracowały bezpośrednio z rodziną/dzieckiem czy też bezpośrednio podjęły podejrzenie o popełnieniu przestępstwa.
 - 3) Złożenie zawiadomienia nie jest uwarunkowane zgodą rodziców/opiekunów prawnych małoletniego pokrzywdzonego. Poinformowanie ich o działaniach instytucji zależy od woli instytucji składającej zawiadomienie.
 - 4) Należy podkreślić, że podstawą złożenia zawiadomienia jest podejrzenie (a nie pewność), że doszło do popełnienia przestępstwa.
 - 5) W przypadku popełnienia przestępstwa seksualnego na szkodę dziecka przez członka rodziny należy zawiadomić także sąd rodzinny. Właściwe pismo ma formę wniosku o wgląd w sytuację rodziny/w sytuację dziecka.

V. Procedury działania pracowników szkoły w przypadku ujawnienia przestępstwa na dziecku – etapy działań

Obowiązek ochrony dziecka spoczywa na osobach, które w danym momencie sprawują nad nim opiekę. W przypadku szkoły jest to dyrektor oraz wszyscy nauczyciele.

Etapy działań pracowników placówki w przypadku ujawnienia przestępstwa

1. W pierwszej kolejności pracownik, który podejrzewa, że dziecko jest ofiarą przemocy, powinien zawiadomić o tym fakcie dyrektora szkoły/osobę odpowiedzialną za ochronę dziecka, przyjmowanie zgłoszeń i podejmowanie interwencji/pedagoga/psychologa/wychowawcę, a jeżeli dziecko doznaje przemocy fizycznej od któregoś z rówieśników powinno się zawiadomić również rodziców/opiekunów prawnych dziecka.
2. Następnie wybrany specjalista powinien zaprosić ucznia na rozmowę.
3. Dobrze, gdyby była to rozmowa sam na sam. Specjalista powinien zapewnić warunki do swobodnej rozmowy i zadbać o to, aby rozmowa odbywała się w takim pomieszczeniu, do którego nikt nie wejdzie w trakcie jej trwania.

4. Specjalista po rozmowie z dzieckiem, powinien spisać **notatkę służbową** z tej rozmowy. Jeżeli istnieje taka potrzeba powinien on poinformować dyrektora szkoły o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.
5. Specjalista wzywa do szkoły rodziców/opiekunów prawnych i przekazuje im uzyskaną informację.
6. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz uczniem w obecności wychowawcy klasy lub/i dyrektora szkoły.
7. Dyrektor szkoły może postanowić o utworzeniu „grupy roboczej”, która ma na celu interwencję w sprawie dziecka. Jeżeli dziecko doznaje przemocy fizycznej od któregoś z rówieśników do grupy roboczej powinno się także zaprosić rodziców/opiekunów prawnych dziecka.
8. Specjalista powinien sporządzić opis sytuacji szkolnej i rodzinnej dziecka na podstawie rozmów z uczniem, nauczycielami, wychowawcą i rodzicami oraz plan pomocy dziecku, który uwzględniałby przede wszystkim sposoby zapewnienia dziecku bezpieczeństwa oraz opis wsparcia jakie szkoła może zaoferować dziecku, a także informację o specjalistycznych placówkach pomocy dziecku, jeżeli istnieje taka potrzeba.
9. Specjalista ustala z rodzicami/opiekunami prawnymi plan pomocy dziecku, poprzez:
 - 1) określenie sposobu powstrzymania przemocy wobec dziecka,
 - 2) zobowiązanie do skonsultowania dziecka i rodziny z odpowiednimi specjalistami,
 - 3) ustala harmonogram kontaktów z osobami i instytucjami wspierającymi rodzinę w sytuacji przemocy wobec dziecka.
10. Specjalista informuje rodziców o konsekwencjach prawnych przemocy wobec dziecka i obowiązkach szkoły w tym zakresie.
11. Jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie, że dziecko jest ofiarą przemocy – nie ważne czy fizycznej, czy psychicznej, zwłaszcza w przypadku, gdy rodzice/ opiekunowie prawni odmawiają podjęcia działań proponowanych przez szkołę, dyrektor lub wyznaczony koordynator podejmuje interwencję prawną.
12. Interwencja prawna rozumiana jest jako powiadomienie odpowiednich instytucji: policji, prokuratury, sądu rodzinnego i nieletnich o przestępstwie lub zagrożeniu dobra dziecka, w celu podjęcia przez te instytucje działań w ramach swoich obowiązków służbowych. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.
13. Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa:
 - 1) zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa należy złożyć do policji lub prokuratury drogą pisemną (powinno mieć krótką, jasną formę),

- 2) do zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa wystarczy tzw. wiarygodna wiadomość, a nie pewność popełnienia przestępstwa. To organy wymiaru sprawiedliwości mają za zadanie zebrać dowody i ustalić, czy przestępstwo zaistniało, czy nie,
- 3) zawiadomienie należy zgłosić do instytucji właściwej ze względu na miejsce popełnienia przestępstwa,
- 4) zawiadomienie składa dyrektor szkoły lub osoba wyznaczona przez dyrektora do reprezentowania szkoły.

VI. Procedura interwencji w przypadku przemocy rówieśniczej

1. Standardy dotyczące przeciwdziałania przemocy rówieśniczej

- 1) Prowadzenie corocznej diagnozy czynników ryzyka i chroniących, również w aspekcie określenia zakresu i rodzaju problemu związanego z przemocą wśród uczniów, a następnie ewaluowanie szkolnego programu wychowawczo – profilaktycznego w oparciu o uzyskane wyniki diagnozy.
- 2) W statucie i szkolnym programie wychowawczo – profilaktycznym opracowane są ogólnoszkolne zasady oczekiwań wobec zachowania uczniów i konsekwencje za ich nieprzestrzeganie.
- 3) Oddziaływaniami objęci są również rodzice, których edukuje się na temat obserwowania niepokojących objawów, mogących świadczyć o doświadczaniu przemocy i możliwych sposobach reagowania, w tym prawnego.

2. Zasady interwencji dla uczniów, będących świadkiem lub ofiarą przemocy rówieśniczej

- 1) Jak najszybciej należy powiadomić dorosłego pracownika szkoły, informując także o swoich podejrzeniach, dotyczących stosowania przemocy wobec innego ucznia. Jeśli zdarzenie jest niebezpieczne, a w pobliżu nie ma nikogo dorosłego, bezzwłocznie należy zadzwonić pod numer alarmowy 112.
- 2) Osobie poszkodowanej powinno się okazać wsparcie poprzez życzliwe słowa, okazywanie empatii i wyrażanie dezaprobaty dla osób stosujących przemoc, absolutnie nie przyłączając się do dokuczania i rozpowszechniania hejtu.

3. Standardy dla rodziców uczniów doświadczających przemocy

- 1) Dziecku okazuje się bezgraniczne zrozumienie, nie komunikując mu, że mogło przyczynić się swoim zachowaniem do tego, że stało się ofiarą zachowań przemocowych a podkreślając, że to zachowanie sprawcy jest nieakceptowane.
- 2) Rodzice informują szkołę, jeśli ich dziecko jest ofiarą lub sprawcą przemocy rówieśniczej, aktywnie współpracując z pracownikami szkoły w celu rozwiązania problemu.

3) W przypadkach, gdy dziecko stało się poszkodowane zachowaniem, które ścigane jest na podstawie oskarżenia prywatnego, rodzice podejmują po sugestii szkoły właściwe kroki prawne.

4. Standardy interwencji podejmowanych przez pracowników szkoły

- 1) Wszyscy pracownicy szkoły bezwzględnie przestrzegają zasad w zakresie zgłaszania incydentów przemocy.
- 2) Interwenujący pracownik musi zadbać o bezpieczeństwo ucznia, a jeżeli zdarzenie przemocowe nadal trwa, należy odseparować ofiarę od sprawcy.
- 3) Ujawniający przemoc pracownik sporządza **notatkę służbową** opisującą uzyskane informacje oraz przebieg zdarzenia, następnie notatkę przekazuje pedagogowi/psychologowi szkolnemu/wychowawcy.
- 4) O zdarzeniu poinformowany zostaje pedagog szkolny/psycholog szkolny/wychowawca, który przeprowadza rozmowę z uczniami, a następnie kontaktuje się z ich rodzicami.
- 5) W przypadku zdarzenia, w wyniku którego doszło do uszczerbku na zdrowiu, wykorzystania seksualnego i/lub innych zachowań wyczerpujących znamiona przestępstwa ściganego z urzędu, informowany jest dyrektor szkoły, osoba odpowiedzialna za ochronę dziecka w szkole, którzy powiadamiają Policję (interwencyjnie, gdy zagrożone jest życie lub zdrowie i/lub gdy rodzice odmawiają przyjazdu) lub sąd rodzinny (wysłanie zawiadomienia o możliwości popełnienia czynu karalnego/ przestępstwa).
- 6) W przypadku zdarzenia incydentalnego (popchnięcie, szturchnięcie, ośmieszenie, niestosowny komentarz) wychowawca, pedagog/psycholog szkolny wraz z uczniem i rodzicami opracowują działania naprawcze i rozważają zastosowanie konsekwencji statutowej. W przypadku kolejnego zdarzenia z udziałem tych samych osób, należy zastosować środek oddziaływania wychowawczego lub powiadomić sąd rodzinny (postępowanie o demoralizację lub wgląd w sytuację rodzinną u dziecka poniżej 10. roku życia).

VII. Procedura postępowania na wypadek dostępu do treści szkodliwych w Internecie

1. Cyberzagrożenie związane z nieodpowiednimi treściami online w szkole odnosi się do sytuacji, w których uczniowie lub personel szkolny narażeni są na dostęp do treści o charakterze nieodpowiednim, takich jak pornografia, przemoc, treści szkodliwe dla zdrowia psychicznego itp. Wystawienie na takie treści może prowadzić do negatywnych skutków, takich jak osłabienie zdrowia psychicznego, pogorszenie wyników szkolnych, zaburzenia emocjonalne i naruszenia bezpieczeństwa.
2. Działania wobec zdarzenia:

- 1) Wszczęcie procedury - należy sprawdzić, czy treści te można bezpośrednio powiązać z uczniami szkoły, czy dotyczą osób spoza szkoły, ale wymagają zgłoszenia do odpowiednich służb. Jeśli sytuacja dotyczy ucznia szkoły, za jej rozwiązanie jest odpowiedzialna szkoła. W pierwszej kolejności szkoła podejmuje działania mające na celu zabezpieczenie dowodów w formie elektronicznej, takich jak pliki, zapisy rozmów, zrzuty ekranu itp.
 - 2) Ustalenie okoliczności zdarzenia - zabezpieczenie dowodów w formie elektronicznej jest kluczowym etapem w celu ustalenia okoliczności zdarzenia. Działania te leżą po stronie rodziców lub opiekunów prawnych ucznia, szkoła pełni rolę wspomagającą. Dostęp do dowodów, takich jak pliki z treściami niedozwolonymi, zapisy rozmów w komunikatorach, e-maile czy zrzuty ekranu, pozwalają na ścisłe powiązanie sprawców z niebezpiecznymi treściami.
 - 3) Monitoring sytuacji - monitoring sytuacji odgrywa kluczową rolę w identyfikacji nowych zagrożeń i zachowań uczniów oraz w reakcji na zmieniające się sytuacje. Szkoła powinna aktywnie monitorować treści publikowane przez uczniów i w razie potrzeby podejmować odpowiednie działania, aby zapobiec rozprzestrzenianiu się niebezpiecznych treści.
3. Działania wobec uczestników zdarzenia:
- 1) **Ofiara** - w przypadku, gdy dziecko stało się ofiarą zagrożenia i miało dostęp do szkodliwych treści, konieczne jest jak najszybsze otoczenie go opieką psychologiczno-pedagogiczną. Przeprowadzenie rozmowy z dzieckiem w warunkach jego komfortu psychicznego jest niezwykle istotne, aby zrozumieć okoliczności uzyskania przez niego dostępu do tych treści. W trakcie rozmowy szkoła powinna również skonsultować się z rodzicami lub opiekunami prawnymi dziecka w celu ustalenia najlepszego wsparcia i podejścia do tej sytuacji.
 - 2) **Sprawca** - działania wobec sprawców związane są z ich identyfikacją i edukacją. Gdy sprawcy to uczniowie szkoły, należy przeprowadzić rozmowę uświadamiającą szkodliwość ich działania i zastosować działania wychowawcze. W przypadku poważniejszych naruszeń, wyczerpujących znamiona przestępstwa ściganego z urzędu, takich jak np. upowszechnianie pornografii dziecięcej, informowany jest dyrektor szkoły/osoba odpowiedzialna za ochronę dziecka w szkole, którzy powiadamiają policję.
 - 3) **Świadek** - uczniowie będący świadkami zagrożenia również powinni zostać objęci opieką psychologiczno-pedagogiczną. Szkoła powinna zapewnić im odpowiednie wsparcie, w taki sposób, aby poczuli się zaopiekowani i bezpieczni.
4. Współpraca z instytucjami:
- Współpraca z policją i sądami rodzinnymi jest fundamentalną kwestią w przypadku poważniejszych naruszeń prawa, takich jak rozpowszechnianie materiałów pornograficznych z udziałem nieletniego lub próby uwiedzenia małoletniego przez osobę dorosłą. Ponadto, jeśli

kontakt z treściami szkodliwymi wywoła u dziecka potrzebę skorzystania ze specjalistycznej opieki psychologicznej, współpraca ze służbami i placówkami specjalistycznymi staje się niezbędna. Decyzje w tych sprawach powinny być podejmowane w porozumieniu z rodzicami lub opiekunami prawnymi dziecka.

VIII. Procedura postępowania w przypadku pojawienia się cyberprzemocy w szkole

1. Uczeń, który stał się ofiarą lub świadkiem cyberprzemocy (wyśmiewania, poniżania uczestników społeczności szkolnej przy użyciu technologii cyfrowych, obraźliwych komentarzy, rozpowszechniania wizerunku, manipulowania zdjęciami itp.) powinien zgłosić sytuację do wychowawcy klasy lub pedagoga/psychologa szkolnego. Zgłoszenia może dokonać także świadek cyberprzemocy.
2. Pedagog/ psycholog szkolny udziela pomocy psychologiczno – pedagogicznej ofierze, wyjaśniając również rolę szkoły w przeciwdziałaniu zjawisku cyberprzemocy i kolejne etapy postępowania szkoły.
3. Zabezpieczenie dowodów - wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane.
4. Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego, itp.) lub adres strony www, na której pojawiły się szkodliwe treści czy profil. Takie zabezpieczenie dowodów nie tylko ułatwi dalsze postępowanie dostawcy usługi (odnalezienie sprawcy, usunięcie szkodliwych treści z serwisu), ale również stanowi materiał, z którym powinny się zapoznać wszystkie zaangażowane w sprawę osoby: dyrektor, pedagog/psycholog szkolny, rodzice oraz policja, jeśli doszło do złamania prawa.
5. Na etapie zabezpieczania dowodów cyberprzemocy, jak również identyfikacji sprawcy warto korzystać z pomocy osoby wyznaczonej, odpowiedzialnej za Internet w szkole.
6. Identyfikacja sprawcy – na co należy zwrócić uwagę:
 - 1) Świadczenie – inni uczniowie odwiedzający „obraźliwe” strony mogą posiadać informacje na temat ich autora, mogą też zidentyfikować numer telefonu komórkowego sprawcy, jeśli nie jest on zastrzeżony.
 - 2) Kontakt z dostawcą usługi internetowej – może on nie tylko zablokować konto sprawcy lub usunąć szkodliwe treści, ale także podać dane sprawcy cyberprzemocy. Dane takie nie mogą być jednak udostępniane osobom prywatnym. Aby je pozyskać, konieczny jest kontakt z policją.
 - 3) Kontakt z operatorem sieci komórkowej w przypadku, gdy numer telefonu sprawcy jest zastrzeżony – może on podjąć kroki w kierunku ustalenia danych sprawcy, jeśli otrzyma

informacje o dacie i godzinie rozmowy. Również w tym przypadku, operator może udostępnić te dane tylko policji.

7. Gdy ustalenie sprawcy nie jest możliwe, należy skontaktować się z dostawcą usługi w celu usunięcia z sieci kompromitujących lub krzywdzących materiałów. Do podjęcia takiego działania zobowiązuje administratora serwisu art. 14 Ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną.
8. W przypadku, gdy zostało złamane prawo, a tożsamości sprawcy nie udało się ustalić należy bezwzględnie skontaktować się z policją. W sytuacji, gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem szkoły, pedagog/psycholog szkolny/osoba odpowiedzialna za ochronę dziecka w szkole, podejmują dalsze działania:
 - 1) Rozmowa z uczniem-sprawcą przemocy:
 - a) celem rozmowy powinno być ustalenie okoliczności zajścia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami i poszukanie rozwiązania sytuacji konfliktowej,
 - b) sprawca powinien otrzymać jasny i zdecydowany komunikat o tym, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy,
 - c) należy omówić z uczniem skutki jego postępowania i poinformować o konsekwencjach regulaminowych, które zostaną wobec niego zastosowane,
 - d) sprawca powinien zostać zobowiązany do zaprzestania swojego działania i usunięcia z sieci szkodliwych materiałów,
 - e) ważnym elementem rozmowy jest też określenie sposobów zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy,
 - f) jeśli w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, należy rozmawiać z każdym z nich z osobna, zaczynając od lidera grupy,
 - g) nie należy konfrontować sprawcy i ofiary cyberprzemocy.
 - 2) Powiadomienie rodziców/prawnych opiekunów sprawcy i omówienie z nimi zachowania dziecka:
 - a) rodzice/prawni opiekunowie sprawcy powinni zostać poinformowani o przebiegu zdarzenia,
 - b) rodzice/prawni opiekunowie sprawcy powinni być zapoznani z materiałem dowodowym, a także z decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych przez szkołę środków dyscyplinarnych wobec ich dziecka.

IX. Procedura postępowania w przypadku naruszenie prywatności

1. Informacja o zagrożeniu naruszenia prywatności w szkole powinna zostać niezwłocznie przekazana administratorowi systemów informatycznych/osobie odpowiedzialnej za Internet

i dyrektorowi szkoły, którzy podejmują natychmiastowe działania w celu zabezpieczenia danych i ograniczenia dalszego dostępu do informacji niejawnych.

2. Następnie należy ustalić okoliczności zdarzenia, poprzez dokładne udokumentowanie pozyskanych informacji i skontaktować się z ekspertem ds. bezpieczeństwa cyfrowego w organie prowadzącym szkołę.
3. W przypadku poważniejszych zagrożeń i w sytuacji, gdy naruszenie prywatności jest spowodowane przez osoby spoza szkoły, należy nawiązać współpracę z organami ścigania.
4. Wskazana osoba powiadamia osoby dotknięte zdarzeniem (których dane osobowe zostały naruszone) o sytuacji, by podjęły indywidualne środki zaradcze.

X. Procedura postępowania w przypadku zachowania trudnego, agresywnego lub przemocy ze strony dziecka

1. W przypadku zaobserwowania u dziecka przejawów wzmożonego napięcia, zdenerwowania lub trudności stwarzających prawdopodobieństwo wystąpienia zachowania trudnego, w tym agresywnego, autoagresywnego, zagrażającego sobie lub otoczeniu należy niezwłocznie podjąć działania, aby przeciwdziałać jego rozwinięciu, podjąć z dzieckiem rozmowę uspokajającą, wyciszającą, o ile to możliwe, na neutralny temat (metoda przekierowania uwagi) lub inne oddziaływanie kojące/uspokajające.
2. W sytuacji eskalacji zachowań trudnych, niepożądanych należy podjąć próbę ich wygaszenia, przerwania, adekwatnie do sytuacji, z uwzględnieniem rozpoznanego wcześniej ryzyka wystąpienia zachowań trudnych, agresywnych, autoagresywnych oraz ustalonych i stosowanych u dzieci indywidualnych strategii proaktywnych lub nieawersyjnych strategii reaktywnych.
3. Jeżeli podjęte czynności w danej sytuacji nie przynoszą efektów i następuje eskalacja zachowań trudnych, agresywnych, autoagresywnych należy poinformować osoby wskazane do podejmowania procedury interwencyjnej lub inne osoby z pracowników, które znajdują się w pobliżu, z prośbą o pomoc, osoby te niezwłocznie informują osoby decyzyjne lub specjalistów i udzielają wsparcia w danej sytuacji.
4. Następnie, w przypadku wystąpienia bardzo agresywnego zachowania, którego nie można powstrzymać i stwarza ono zagrożenie dla zdrowia i życia własnego i innych osób, należy niezwłocznie, jeżeli jest taka konieczność, udzielić pierwszej pomocy przedmedycznej, wezwać Pogotowie Ratunkowe lub Policję, a następnie powiadomić opiekunów dziecka - w tej sytuacji można, jeśli jest to niezbędne, możliwe i bezpieczne dla każdego uczestnika zdarzenia, zastosować jak najmniej inwazyjną formę przerwania aktu agresji np. poprzez zastosowanie metody holdingu oraz należy zadbać o bezpieczeństwo każdego uczestnika zdarzenia, w tym świadków.

5. Jeżeli okoliczności zdarzenia na to pozwolą – niezwłocznie - osoba wskazana w procedurze interwencyjnej podejmuje rozmowę stwarzającą dziecku możliwość wypowiedzenia się, przedstawienia swojego zdania/opinii w celu ustalenia przyczyn i okoliczności zdarzenia. W trakcie rozmowy z dzieckiem, o ile nie zakłóci to jej przebiegu, należy zanotować istotne informacje, po zakończeniu rozmowy **sporządza się notatkę** z uwzględnieniem całego zdarzenia i przekazanych informacji od świadków zdarzenia, o sytuacji należy poinformować opiekunów.
6. Należy zadbać o bezpieczeństwo wszystkich uczestników zdarzenia, świadków i udzielić im wsparcia, np. pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Szczególne warunki rozmowy interwencyjnej:

1. Rozmowa powinna być przeprowadzona bez presji czasu, pospieszania dziecka oraz powinna być dostosowana do potrzeb i możliwości dziecka, miejsce jej przeprowadzenia powinno uwzględniać m.in. specyfikę odbioru i przetwarzania bodźców sensorycznych przez dziecko, należy wziąć pod uwagę język i sposoby komunikacji dziecka.
2. Osoba prowadząca rozmowę powinna znać sposoby regulacji emocji przez dziecko (np. stymulowanie/zachowania autostymulujące) oraz mieć wiedzę, czy u dziecka występują zachowania trudne (np. zachowania agresywne, autoagresywne).
3. Podczas rozmowy trzeba pozwolić dziecku na swobodną wypowiedź, w tym ujawnienie obaw, nie przerywać, nie krytykować, nie uzupełniać wypowiedzi własnymi domysłami, nie komentować treści przekazywanych przez dziecko, nie minimalizować znaczenia tego, co się wydarzyło.
4. Rozmowa powinna przebiegać w spokojnej atmosferze, po jej zakończeniu dziecko powinno zostać objęte adekwatnym wsparciem do czasu ustabilizowania sytuacji i wyciszenia zachowania, nie wolno pozostawić dziecka samemu sobie, „stracić z pola widzenia” do momentu uzyskania pewności, że sytuacja jest ustabilizowana.

5. Wskazania dla pracowników:

- 1) zapoznanie się z w/w procedurą reagowania w przypadku zachowania trudnego, agresywnego lub przemocy ze strony dziecka, zadaniami i procesem realizowania w przypadku jej podjęcia,
- 2) współpraca z osobą wyznaczoną do podejmowania procedury interwencji w szkole, stosowanie się do jej poleceń w trakcie zdarzenia,
- 3) dysponowanie numerami osób odpowiedzialnych za podejmowanie interwencji w szkole, osób decyzyjnych,
- 4) systematyczne doskonalenie kompetencji i umiejętności w zakresie niezbędnym do podejmowania działań określonych w w/w procedurze.

**ZASADY BEZPIECZNEGO KORZYSTANIA Z INTERNETU I MEDIÓW
ELEKTRONICZNYCH W SZKOLE PODSTAWOWEJ IM. MARII KONOPNICKIEJ
W PRZYSTAJNI.**

1. Infrastruktura sieciowa placówki umożliwia dostęp do Internetu, zarówno personelowi, jak i dzieciom, w czasie zajęć i poza nimi.
2. Sieć jest monitorowana, tak, aby możliwe było zidentyfikowanie sprawców ewentualnych nadużyć.
3. Rozwiązania organizacyjne na poziomie placówki bazują na aktualnych standardach bezpieczeństwa.
4. W szkole wyznaczona jest osoba odpowiedzialna za bezpieczeństwo sieci. Do obowiązków tej osoby należą:
 - 1) zabezpieczenie szkolnej sieci internetowej przed niebezpiecznymi treściami poprzez instalację i aktualizację odpowiedniego, nowoczesnego oprogramowania,
 - 2) aktualizowanie oprogramowania w miarę potrzeb, przynajmniej raz w miesiącu,
 - 3) sprawdzanie, czy na komputerach ze swobodnym dostępem, podłączonych do Internetu nie znajdują się niebezpieczne treści, przynajmniej raz w miesiącu. W przypadku znalezienia niebezpiecznych treści, wyznaczony pracownik stara się ustalić kto korzystał z komputera w czasie ich wprowadzenia. Informację o uczniu, który korzystał z komputera w czasie wprowadzenia niebezpiecznych treści, pracownik przekazuje dyrektorowi, który aranżuje dla dziecka rozmowę z psychologiem lub pedagogiem szkolnym na temat bezpieczeństwa w Internecie. Jeżeli w wyniku przeprowadzonej rozmowy psycholog/pedagog uzyska informacje, że dziecko jest krzywdzone, podejmuje działania opisane w procedurze interwencji.
5. W szkole istnieje regulamin korzystania z Internetu przez dzieci oraz procedura określająca działania, które należy podjąć w sytuacji znalezienia niebezpiecznych treści na komputerze.
6. W przypadku dostępu realizowanego pod nadzorem pracownika placówki, ma on obowiązek informowania uczniów o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu. Pracownik placówki czuwa także nad bezpieczeństwem korzystania z Internetu przez uczniów podczas zajęć.
7. W miarę możliwości osoba odpowiedzialna za Internet w szkole przeprowadza z dziećmi cykliczne warsztaty dotyczące bezpiecznego korzystania z Internetu.
8. Szkoła zapewnia stały dostęp do materiałów edukacyjnych, dotyczących bezpiecznego korzystania z Internetu, przy komputerach, z których możliwy jest swobodny dostęp do sieci.

ZASADY OCHRONY WIZERUNKU I DANYCH OSOBOWYCH DZIECI W SZKOLE PODSTAWOWEJ IM. MARII KONOPNICKIEJ W PRZYSTAJNI

I. Ogólne zasady

1. Zasady powstały w oparciu o obowiązujące przepisy prawa. We wszystkich działaniach szkoła kieruje się odpowiedzialnością i rozważą wobec utrwalania, przetwarzania, używania i publikowania wizerunków dzieci.
2. Dzielenie się zdjęciami i filmami z naszych aktywności służy celebrowaniu sukcesów dzieci, dokumentowaniu naszych działań i zawsze ma na uwadze bezpieczeństwo uczniów. Wykorzystujemy zdjęcia/nagrania pokazujące szeroki przekrój uczniów – chłopców i dziewczęta, w różnym wieku, o różnych uzdolnieniach, stopniu sprawności i reprezentujące różne grupy etniczne.
3. Rodzice/opiekunowie uczniów mają prawo zdecydować, czy ich wizerunek zostanie zarejestrowany i w jaki sposób zostanie użyty przez szkołę.
4. Zgoda rodziców/opiekunów prawnych na wykorzystanie wizerunku ich dziecka jest tylko wtedy wiążąca, jeśli dzieci i rodzice/opiekunowie prawni zostali poinformowani o sposobie wykorzystania zdjęć/nagrań i ryzyku wiążącym się z publikacją wizerunku.

II. Szkoła dba o bezpieczeństwo wizerunków dzieci poprzez:

1. Pytanie o pisemną zgodę rodziców/opiekunów prawnych przed zrobieniem i publikacją zdjęcia/nagrania.
2. Udzielenie wyjaśnień, do czego wykorzystamy zdjęcia/nagrania i w jakim kontekście, jak będziemy przechowywać te dane i jakie potencjalne ryzyko wiąże się z publikacją zdjęć/ nagrań online.
3. Unikanie podpisywania zdjęć/nagrań informacjami identyfikującymi ucznia z imienia i nazwiska. Jeśli konieczne jest podpisanie dziecka używamy tylko imienia.
4. Rezygnację z ujawniania jakichkolwiek informacji wrażliwych o dziecku dotyczących m.in. stanu zdrowia, sytuacji materialnej, sytuacji prawnej i powiązanych z wizerunkiem dziecka (np. w przypadku zbiórek indywidualnych organizowanych przez naszą szkołę).
5. Zmniejszenie ryzyka kopiowania i nieestosownego wykorzystania zdjęć/nagrań dzieci poprzez przyjęcie zasad:

- 1) wszyscy uczniowie znajdujący się na zdjęciu/naganiu muszą być ubrani, a sytuacja zdjęcia/nagrania nie jest dla ucznia poniżająca, ośmieszająca ani nie ukazuje go w negatywnym kontekście,
 - 2) zdjęcia/nagrania uczniów powinny się koncentrować na czynnościach wykonywanych przez uczniów i w miarę możliwości przedstawiać ich w grupie, a nie pojedyncze osoby.
6. Rezygnację z publikacji zdjęć dzieci, nad którymi nie sprawujemy już opieki, jeśli one lub ich rodzice/opiekunowie prawni nie wyrazili zgody na wykorzystanie zdjęć po odejściu ze szkoły.
 7. Przyjęcie zasady, że wszystkie podejrzenia i problemy dotyczące niewłaściwego rozpowszechniania wizerunków dzieci należy rejestrować i zgłaszać dyrekcji, podobnie jak inne niepokojące sygnały dotyczące zagrożenia bezpieczeństwa dzieci.
 8. Wszystkie podejrzenia i problemy dotyczące niewłaściwego rozpowszechniania wizerunków uczniów są rejestrowane i zgłaszane dyrekcji, podobnie jak inne niepokojące sygnały dotyczące zagrożenia bezpieczeństwa dzieci.

III. Rejestrowanie wizerunków dzieci do użytku szkoły

W sytuacjach, w których szkoła rejestruje wizerunki dzieci do własnego użytku, deklaruje, że:

1. Dzieci i rodzice/opiekunowie prawni zawsze będą poinformowani o tym, że dane wydarzenie będzie rejestrowane.
2. Zgoda rodziców/opiekunów prawnych na rejestrację wydarzenia zostanie przyjęta przez szkołę na piśmie.
3. Jeśli rejestracja wydarzenia zostanie zlecona osobie zewnętrznej (wynajętemu fotografowi lub kamerzyście) zadbamy o bezpieczeństwo dzieci i młodzieży poprzez:
 - 1) zobowiązanie osoby/firmy rejestrującej wydarzenie do przestrzegania niniejszych wytycznych,
 - 2) zobowiązanie osoby/firmy rejestrującej wydarzenie do noszenia identyfikatora w czasie trwania wydarzenia,
 - 3) niedopuszczenie do sytuacji, w której osoba/firma rejestrująca będzie przebywała z dziećmi bez nadzoru pracownika naszej szkoły,
 - 4) poinformowanie rodziców/opiekunów prawnych oraz dzieci, że osoba/firma rejestrująca wydarzenie będzie obecna podczas wydarzenia i upewnienie się, że rodzice/opiekunowie prawni udzielili pisemnej zgody na rejestrowanie wizerunku ich dzieci.
4. Jeśli wizerunek dziecka stanowi jedynie szczegół całości takiej jak zgromadzenie, krajobraz, impreza publiczna, zgoda rodziców/opiekunów prawnych dziecka nie jest wymagana.

IV. Rejestrowanie wizerunków dzieci do prywatnego użytku

W sytuacjach, w których rodzice/opiekunowie lub widzowie szkolnych wydarzeń i uroczystości itd. rejestrują wizerunki dzieci do prywatnego użytku, informujemy na początku każdego z tych wydarzeń o tym, że:

- 1) wykorzystanie, przetwarzanie i publikowanie zdjęć/nagrań zawierających wizerunki dzieci i osób dorosłych wymaga udzielenia zgody przez te osoby, w przypadku dzieci – przez ich rodziców/opiekunów prawnych,
- 2) zdjęcia lub nagrania zawierające wizerunki dzieci nie powinny być udostępniane w mediach społecznościowych ani na serwisach otwartych, chyba że rodzice lub opiekunowie prawni tych dzieci wyrażą na to zgodę,
- 3) przed publikacją zdjęcia/nagrania online zawsze warto sprawdzić ustawienia prywatności, aby upewnić się, kto będzie mógł uzyskać dostęp do wizerunku dziecka.

V. Rejestrowanie wizerunku dzieci przez osoby trzecie i media

1. Jeśli przedstawiciele mediów lub dowolna inna osoba będą chcieli zarejestrować organizowane przez nas wydarzenie i opublikować zebrany materiał, muszą zgłosić taką prośbę wcześniej i uzyskać zgodę dyrekcji. W takiej sytuacji upewnimy się, że rodzice/opiekunowie prawni udzielili pisemnej zgody na rejestrowanie wizerunku ich dzieci. Oczekujemy informacji o:
 - 1) imieniu, nazwisku i adresie osoby lub redakcji występującej o zgodę,
 - 2) uzasadnieniu potrzeby rejestrowania wydarzenia oraz informacji, w jaki sposób i w jakim kontekście zostanie wykorzystany zebrany materiał,
 - 3) podpisanej deklaracji o zgodności podanych informacji ze stanem faktycznym.
2. Pracownikom szkoły nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów i osobom nieupoważnionym utrwalania wizerunku dziecka na terenie placówki bez pisemnej zgody rodzica/opiekuna prawnego dziecka oraz bez zgody dyrekcji.
3. Pracownik szkoły nie kontaktuje przedstawicieli mediów z dziećmi, nie przekazuje mediom kontaktu do rodziców/opiekunów prawnych dzieci i nie wypowiada się w kontakcie z przedstawicielami mediów o sprawie dziecka lub jego rodzica/opiekuna prawnego. Zakaz ten dotyczy także sytuacji, gdy pracownik jest przekonany, że jego wypowiedź nie jest w żaden sposób utrwalana.
4. W celu realizacji materiału medialnego dyrekcja może podjąć decyzję o udostępnieniu wybranych pomieszczeń instytucji dla potrzeb nagrania. Dyrekcja podejmując taką decyzję poleca przygotowanie pomieszczenia w taki sposób, aby uniemożliwić rejestrowanie przebywających na terenie instytucji dzieci.

VI. Zasady w przypadku niewyrażenia zgody na rejestrowanie wizerunku dziecka

1. Jeśli dzieci, rodzice lub opiekunowie prawni nie wyrazili zgody na utrwalenie wizerunku dziecka, będziemy respektować ich decyzję.
2. Z wyprzedzeniem ustalimy z rodzicami/opiekunami prawnymi i dziećmi, w jaki sposób osoba rejestrująca wydarzenie będzie mogła zidentyfikować dziecko, aby nie utrwaląc jego wizerunku na zdjęciach indywidualnych i grupowych.
3. Rozwiązanie, jakie zastosujemy, nie będzie wykluczające dla dziecka, którego wizerunek nie powinien być rejestrowany.

VII. Przechowywanie zdjęć i nagrań

1. Materiały zawierające wizerunek dzieci przechowywane są w sposób zgodny z prawem i bezpieczny dla dzieci:
 - 1) nośniki analogowe zawierające zdjęcia i nagrania są przechowywane w zamkniętej na klucz szafce, a nośniki elektroniczne zawierające zdjęcia i nagrania są przechowywane w folderze chronionym z dostępem ograniczonym do osób uprawnionych przez szkołę. Nośniki będą przechowywane przez okres wymagany przepisami prawa o archiwizacji i/lub okres ustalony przez placówkę w polityce ochrony danych osobowych.
 - 2) nie przechowujemy materiałów elektronicznych zawierających wizerunki dzieci na nośnikach nieszyfrowanych ani mobilnych, takich jak telefony komórkowe i urządzenia z pamięcią przenośną (np. pendrive).
2. W trakcie trwania uroczystości lub wydarzeń szkolnych pracownik ma prawo zarejestrować wizerunek uczniów na osobistym urządzeniu rejestrującym (tj. telefony komórkowe, aparaty fotograficzne, kamery) następnie w ciągu 24h powinien przenieść dane na dysk służbowy i skasować z osobistego urządzenia rejestrującego.

PLAN POMOCY DZIECKU

PLAN WSPARCIA	
Powód opracowania planu wsparcia	
Data sporządzenia	
Imię i nazwisko dziecka	
Imię i nazwisko członków zespołu sporządzającego plan wsparcia	
Diagnoza sytuacji dziecka po ujawnieniu krzywdzenia	
<i>np. charakterystyka doznanej krzywdy, analiza dostępnej dokumentacji, określenie czynników ryzyka doznanej krzywdy oraz czynników wsparcia dziecka</i>	
Cel wsparcia dziecka	
<i>np. zapewnienie specjalistycznego wsparcia dziecku/jego rodzinie, udzielanie systematycznej lub okresowej pomocy, np. psychologiczno-pedagogicznej, terapeutycznej, prawnej, wzmocnienie poczucia własnej wartości dziecka, wspieranie rodziców/opiekunów prawnych dziecka w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, wdrożenie działań mających przywrócić równowagę emocjonalną dziecku/jego rodzinie.</i>	

Zakres wsparcia udzielonego przez szkołę i współpracy z podmiotami zewnętrznymi

np. pracownicy zgodnie z zakresem swoich obowiązków i uprawnień działają na rzecz wsparcia dziecka, współpracując z rodzicami/opiekunami prawnymi dziecka.

Zakres, wymiar godzin, okres wsparcia udzielonego dziecku

Ważne! Zakres wsparcia wynika z indywidualnych potrzeb dziecka (rozwojowych, edukacyjnych oraz psychofizycznych), wymiar godzin i okres wsparcia uzależniony jest od doświadczanych przez dziecko skutków krzywdy.

Formy wsparcia krzywdzonego dziecka

np. konsultacje indywidualne, praca indywidualna z dzieckiem, pomoc prawna, indywidualne zajęcia terapeutyczne, warsztaty rozwojowe, lekcje wychowawcze, zajęcia grupowe.

Metody wsparcia krzywdzonego dziecka

np. bezpośrednia rozmowa z dzieckiem prowadzona przez wychowawcę, pedagoga, psychologa lub innego nauczyciela, warsztaty rozwojowe, zajęcia socjoterapeutyczne, zajęcia psychologiczno – pedagogiczne, pomoc medyczna dziecka, pomoc prawna, socjalna dziecku i jego rodzinie, analiza dokumentacji związanej z sytuacją dziecka, obserwacja dziecka.

Podpisy członków zespołu sporządzających plan wsparcia:

.....

.....

.....

Ocena funkcjonowania planu wsparcia

Data sporządzenia oceny:

WZÓR ZAWIADOMIENIA O PODEJRZENIU POPEŁNIENIA PRZESTĘPSTWA

.....dnia
.....r.

Prokuratura Rejonowa w
.....
(właściwa ze względu na miejsce
popelnienia przestępstwa)

Zawiadamiający:

.....
imię i nazwisko lub nazwa instytucji
.....
reprezentowana przez
.....
adres do korespondencji

Zawiadomienie o podejrzeniu popelnienia przestępstwa

Niniejszym składam zawiadomienie o podejrzeniu popelnienia przestępstwa.....
.....(np. wykorzystywania seksualnego małoletniego)
..... (imię i nazwisko, data urodzenia) przez.....
.....(imię i nazwisko domniemanego sprawcy).

Uzasadnienie

W trakcie wykonywania przez.....(imię i nazwisko pracownika) czynności służbowych
(wpisać jakich).....
Z..... (imię i nazwisko małoletniego) dziecko ujawniło niepokojące
treści dotyczące.....(np.
relacji z ojcem oraz zachowań o charakterze seksualnym ojca wobec niej / niego).

Dalszy opis podejrzenia popelnienia przestępstwa należy uzupełnić zgodnie z tym, co się wydarzyło.
Ważne, by zaznaczyć na przykład: kiedy i gdzie miało miejsce zdarzenie, kto mógł je widzieć / wiedzieć
o nim, kto mógł popelnić przestępstwo).

Mając na uwadze powyższe informacje, a także dobro i bezpieczeństwo dziecka, wnoszę o wszczęcie
postępowania w tej sprawie.

W przypadku konieczności przesłuchania osób związanych ze sprawą (psychologa, pedagoga,
wychowawcy itp.) podaję informacje do kontaktu

.....
imię i nazwisko, telefon, e-mail

.....
podpis osoby zgłaszającej

WZÓR WNIOSKU O WGLĄD W SYTUACJĘ DZIECKA / RODZINY

.....f.

Sąd Rejonowy w

.....

Wydział Rodzinny i Nieletnich

(właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka)

Wnioskodawca:

.....
imię i nazwisko lub nazwa instytucji

.....
reprezentowana przez

.....
adres do korespondencji

Uczestnicy postępowania

.....
(imiona i nazwisko rodziców)

.....
(adres zamieszkania)

.....
(imię i nazwisko dziecka, data urodzenia)

Niniejszym wnoszę o wgląd w sytuację małoletniego.....
(imię i nazwisko dziecka) i wydanie odpowiednich zarządzeń opiekuńczych.

Uzasadnienie

Opis sytuacji zagrożenia dobra dziecka

.....

.....

Mając powyższe fakty na uwadze, można przypuszczać, że dobro dziecka.....

.....jest zagrożone, a rodzice nie wykonują właściwie władzy rodzicielskiej.

Dlatego wniosek o wgląd w sytuację rodzinną małoletniego i ewentualne wsparcie rodziców jest uzasadniony.

W przypadku konieczności przesłuchania osób związanych ze sprawą (psychologa, pedagoga, wychowawcy itp.) podaję informacje do kontaktu:

.....

imię i nazwisko, telefon, e-mail

Działając na mocy art. 100 § 2 Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego zwracamy się z prośbą o udzielenie informacji zwrotnej dotyczącej wydanych zarządzeń opiekuńczych podjętych względem małoletniego.

.....

podpis osoby wnioskującej

KARTA INTERWENCJI

1.Imię i nazwisko dziecka:		
2.Przyczyna interwencji (forma krzywdzenia) opis:		
3.Osoba zawiadamiająca o podejrzeniu krzywdzenia:		
4.Dotychczasowe działania pedagoga/psychologa – opis	data:	działania/ ustalenia
5.Spotkania z rodzicami	data:	działania/ ustalenia

<p>6. Forma podjętej interwencji (zakreślić właściwe)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. 2. Wniosek o wgląd w sytuację dziecka/rodziny. 3. Inny rodzaj interwencji (jaki, podjęte działania interwencyjne, zgodne z prawem oświatowym, przewidziane zapisami statutowymi lub inne). 	
<p>7. Dane dotyczące interwencji (nazwa organu, do którego zgłoszono interwencję) i data interwencji</p>		
<p>8. Wyniki interwencji: działania organów wymiaru sprawiedliwości, jeśli placówka uzyskała informacje o wynikach/ działania placówki/ działania rodziców</p>		
<p>9. Dodatkowe ważne informacje</p>		

**REJESTR INTERWENCJI ZDARZEŃ PODEJRZENIA KRZYWDZENIA LUB
KRZYWDZENIA DZIECI.**

	Imię i nazwisko dziecka	Data i miejsce interwencji, osoba interweniująca	Rodzaj krzywdzenia, osoba krzywdząca lub podejrzana	Zastosowane procedury i formy pomocy dziecku	Powiadomione osoby, instytucje, organy zewnętrzne	Uwagi	Podpis dyrektora
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							
7.							

MONITORING STANDARDÓW - ANKIETA

Pytanie	Tak	Nie
Czy znasz standardy ochrony dzieci przed krzywdzeniem obowiązujące w szkole?		
Czy zapoznałeś się z treścią tego dokumentu?		
Czy stosujesz w swojej pracy standardy ochrony dzieci przed krzywdzeniem?		
Czy w szkole, według Twojej oceny, standardy ochrony dzieci są przestrzegane?		
Czy zaobserwowałeś naruszenie przestrzegania standardów ochrony dzieci w szkole?		
Czy zgłosiłeś naruszenie zgodnie z procedurą?		
Czy znasz procedurę zgłaszania zdarzeń zagrażających dzieciom?		
Czy wiesz, jak reagować na symptomy krzywdzenia dzieci?		
Czy masz jakieś inne uwagi do standardów ochrony dzieci? Jeżeli tak to je opisz:		
Jaki punkt/zagadnienie należałoby włączyć do standardów ochrony dzieci. Dlaczego? Jakie regulacje proponujesz?		
Czy jakiś punkt /zagadnienie należałoby usunąć? Jaki? Dlaczego?		
Czy jakiś punkt zagadnienie należałoby zmienić? Jaki? Dlaczego? W jaki sposób?		

